

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 192 (XXXVI) — Nr. 359

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 17 aprilie 2024

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 638 din 21 noiembrie 2023 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 488 ⁶ alin. (7) din Codul de procedură penală	2–3
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
M.64. — Ordin al ministrului apărării naționale pentru aprobarea Instrucțiunilor de aplicare în Ministerul Apărării Naționale a Ordonanței Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor	4–25
4.043. — Ordin al ministrului educației privind aprobarea Codului de conduită pentru prevenția și sancționarea xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură	25–26
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 10 din 11 martie 2024 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept)	27–32

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 638

din 21 noiembrie 2023

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 488⁶ alin. (7) din Codul de procedură penală

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Oana-Cristina Puică	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Nicoleta-Ecaterina Eucarie.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 425¹ alin. (1) și ale art. 488⁶ alin. (7) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Margareta Dumitrescu și Constantin Dumitrescu în Dosarul nr. 1.272/225/2019 al Tribunalului Mehedinți — Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.624D/2019.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Președintele Curții dispune să se facă apelul și în Dosarul nr. 1.872D/2019, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 425¹ alin. (1) și ale art. 488⁶ alin. (7) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Margareta Dumitrescu și Constantin Dumitrescu în Dosarul nr. 938/225/2019 al Tribunalului Mehedinți — Secția penală.

4. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

5. Curtea, având în vedere că excepțiile de neconstituționalitate ridicate în dosarele nr. 1.624D/2019 și nr. 1.872D/2019 au obiect identic, pune în discuție, din oficiu, problema conexării cauzelor.

6. Reprezentantul Ministerului Public apreciază că sunt întrunite condițiile pentru conexarea dosarelor.

7. Curtea, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea Dosarului nr. 1.872D/2019 la Dosarul nr. 1.624D/2019, care a fost primul înregistrat.

8. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate, întrucât aceasta nu este motivată.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, reține următoarele:

9. Prin încheierile din 20 mai 2019 și din 18 iunie 2019 (aceasta din urmă fiind îndreptată prin Încheierea din 17 septembrie 2019), pronunțate în Dosarul nr. 1.272/225/2019 și, respectiv, în Dosarul nr. 938/225/2019, **Tribunalul Mehedinți — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 425¹ alin. (1) și ale art. 488⁶ alin. (7) din Codul de procedură penală.** Excepția a fost ridicată de Margareta Dumitrescu și Constantin Dumitrescu în cauze având ca obiect soluționarea contestațiilor formulate împotriva unor încheieri prin care judecătorul de

drepturi și libertăți a respins două contestații privind durata procesului penal.

10. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorii acesteia susțin, în esență, că dispozițiile de lege criticate încalcă egalitatea în drepturi, accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, întrucât împiedică exercitarea unei căi de atac împotriva încheierii prin care este soluționată o contestație privind durata procesului penal.

11. **Tribunalul Mehedinți — Secția penală** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Arată că principiile egalității în drepturi și accesului liber la justiție presupun posibilitatea oricărei persoane de a se adresa direct și nemijlocit unei instanțe de judecată pentru apărarea drepturilor și a intereselor sale legitime. Or, prin dispozițiile art. 488¹—488⁶ din Codul de procedură penală, legiuitorul a instituit o procedură ce garantează, fără discriminare, oricărei persoane aflate în ipoteza normei juridice dreptul de a se adresa unui judecător de drepturi și libertăți, în situația cauzelor aflate în cursul urmăririi penale, sau instanței ierarhic superioare celei pe rolul căreia se află cauza, în situația dosarelor aflate în cursul judecării sau în căile de atac, pentru a solicita accelerarea procedurii judiciare.

12. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

13. **Avocatul Poporului**, în punctul de vedere transmis în Dosarul Curții Constituționale nr. 1.872D/2019, consideră că dispozițiile de lege criticate sunt constituționale. Invocă, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 423 din 9 iunie 2015.

14. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

15. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

16. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, potrivit încheierilor de sesizare, dispozițiile art. 425¹ alin. (1) și ale art. 488⁶ alin. (7) din Codul de procedură penală. Din notele scrise ale autorilor excepției, depuse în motivarea criticii, reiese însă că aceasta privește numai dispozițiile art. 488⁶ alin. (7) din Codul de procedură penală, care au fost introduse prin prevederile art. 102 pct. 293 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 515 din 14 august 2013. Prin urmare, Curtea se va pronunța numai asupra

dispozițiilor art. 488⁶ alin. (7) din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins: „(7) *Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța soluționează contestația nu este supusă niciunei căi de atac.*”

17. În susținerea neconstituționalității dispozițiilor de lege criticate, autorii excepției invocă încălcarea prevederilor constituționale ale art. 16 privind egalitatea în drepturi și ale art. 21 referitor la accesul liber la justiție, precum și a prevederilor art. 6 privind dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile art. 488⁶ alin. (7) din Codul de procedură penală au mai fost supuse controlului de constituționalitate prin raportare la prevederile art. 21 din Constituție și ale art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale — invocate și în prezenta cauză — și față de critici similare.

19. Astfel, prin Decizia nr. 567 din 1 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 31 ianuarie 2020, Curtea a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate. Prin decizia menționată, paragraful 15, Curtea a reținut că, deși încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța soluționează contestația nu este supusă niciunei căi de atac, acest fapt nu aduce atingere accesului liber la justiție și dreptului la un proces echitabil, consacrate de prevederile art. 21 din Constituție. Curtea a făcut trimitere la Decizia nr. 423 din 9 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 538 din 20 iulie 2015, paragraful 22, prin care a reținut că procedura reglementată de dispozițiile art. 488⁴—488⁶ din Codul de procedură penală nu vizează fondul cauzei penale, prin procedura analizată nefiind judecată o acuzație în materie penală, în sensul prevederilor art. 6 din Convenție. Prin încheierea pronunțată, judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța de judecată nu dispune cu privire la vinovăția inculpatului sau la pedeapsa aplicată acestuia, ci apreciază asupra duratei rezonabile a activității de urmărire penală sau de judecată, conform dispozițiilor art. 488¹ alin. (1) din Codul de procedură penală. În cazul respingerii contestației, poate fi formulată o nouă contestație, cu respectarea termenelor stabilite de prevederile art. 488¹ alin. (3) din Codul de procedură penală, cu mențiunea că abuzul de drept constând în formularea cu rea-credință a contestației se sancționează cu amendă judiciară și cu obligarea la plata cheltuielilor judiciare ocazionale. Dacă s-a constatat depășirea duratei rezonabile, o nouă

contestație în aceeași cauză se va soluționa cu luarea în considerare, potrivit dispozițiilor art. 488⁶ alin. (3) din Codul de procedură penală, exclusiv a motivelor ivite ulterior contestației anterioare.

20. De asemenea, prin Decizia nr. 567 din 1 octombrie 2019, precitată, paragraful 16, Curtea a constatat că stabilirea competenței instanțelor judecătorești și instituirea regulilor de desfășurare a procesului, deci și reglementarea căilor de atac, constituie atributul exclusiv al legiuitorului, iar dispozițiile art. 488⁶ alin. (7) din Codul de procedură penală nu încalcă accesul liber la justiție, dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare. Astfel, atât art. 129, cât și art. 126 alin. (2) din Constituție fac referire la „condițiile legii” atunci când reglementează exercitarea căilor de atac, competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată urmând a fi prevăzute „numai prin lege”, și nicio prevedere a Legii fundamentale nu reglementează dreptul la exercitarea căilor de atac în orice cauză. În acest sens, art. 129 din Constituție stipulează că părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac numai în condițiile legii. Totodată, Curtea a reținut că lipsa căilor de atac în această materie este justificată de caracterul special al procedurii instituite de art. 488¹—488⁶ din Codul de procedură penală, legiuitorul urmărind să asigure celeritatea procedurii, în condițiile în care scopul reglementării criticate îl reprezintă obținerea în mod rapid a unei hotărâri definitive prin care se exercită controlul judiciar cu privire la durata procesului penal, pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul cauzei și a susținerilor părților, ale subiecților procesuali principali și ale procurorului.

21. În același sens sunt și Decizia nr. 645 din 13 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 880 din 24 noiembrie 2015, Decizia nr. 549 din 26 septembrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 111 din 13 februarie 2020, Decizia nr. 467 din 25 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 919 din 8 octombrie 2020, și Decizia nr. 231 din 27 aprilie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 639 din 12 iulie 2023.

22. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, soluția de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate pronunțată de Curte prin deciziile mai sus menționate, precum și considerentele care au fundamentat această soluție își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

23. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Margareta Dumitrescu și Constantin Dumitrescu în dosarele nr. 1.272/225/2019 și nr. 938/225/2019 ale Tribunalului Mehedinți — Secția penală și constată că dispozițiile art. 488⁶ alin. (7) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Mehedinți — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 21 noiembrie 2023.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Oana-Cristina Puică

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

ORDIN

pentru aprobarea Instrucțiunilor de aplicare în Ministerul Apărării Naționale a Ordonanței Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor

Având în vedere dispozițiile art. III din Legea nr. 279/2023 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor, pentru aplicarea prevederilor art. 16, art. 20 alin. (3), art. 21 alin. (6) și ale art. 28 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor, republicată, în temeiul prevederilor art. 40 alin. (1) din Legea nr. 346/2006 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul apărării naționale emite prezentul ordin.

Art. 1. — Se aprobă Instrucțiunile de aplicare în Ministerul Apărării Naționale a Ordonanței Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — La data intrării în vigoare a prezentului ordin se abrogă:

a) Ordinul ministrului de stat, ministrul apărării naționale, nr. M.5/1999*) pentru aplicarea prevederilor Ordonanței Guvernului României nr. 121 din 28.08.1998 privind răspunderea materială a militarilor, cu modificările și completările ulterioare;

b) Instrucțiunile ministrului apărării naționale nr. M.142/2017 privind stabilirea competenței pentru aprobarea scăderii din evidența contabilă a unităților militare din cadrul Ministerului Apărării Naționale a pagubelor pentru care, potrivit legii, nu se angajează răspundere materială sau a sumelor ce depășesc cuantumul imputabil al pagubelor, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 923 din 23 noiembrie 2017.

Art. 3. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul apărării naționale,
Eduard Bachide,
secretar de stat

București, 10 aprilie 2024.
M.64.

*) Ordinul ministrului de stat, ministrul apărării naționale, nr. M.5/1999 pentru aplicarea prevederilor Ordonanței Guvernului României nr. 121 din 28.08.1998 privind răspunderea materială a militarilor nu a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, deoarece avea ca obiect reglementări din domeniile apărării și securității naționale.

ANEXĂ

INSTRUCȚIUNI DE APLICARE

în Ministerul Apărării Naționale a Ordonanței Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor

CAPITOLUL I Dispoziții generale

1. Ordonanța Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor, republicată, denumită în continuare **ordonanța**:

Art. 1. — Militarii sunt obligați să apere patrimoniul forțelor armate ale României.

Instrucțiune:

Art. 1. — Patrimoniul Ministerului Apărării Naționale, denumit în continuare **MApN**, este constituit din totalitatea bunurilor mobile și imobile, inclusiv disponibilitățile bănești, titlurile de valoare și totalitatea drepturilor și obligațiilor reflectate în expresie bănească, aflate în proprietate, administrare, folosință sau deținere, chiar și temporară, indiferent de modul de dobândire, sursa de finanțare și locul unde se află.

2. **Ordonanța:**

Art. 2. — Răspunderea materială este angajată, în condițiile prezentei ordonanțe, pentru pagubele provocate

de militari sau de persoanele prevăzute la art. 9, cu vinovăție și în legătură cu îndeplinirea serviciului militar sau a atribuțiilor de serviciu în legătură cu formarea, administrarea și gestionarea resurselor financiare și materiale, aflate în administrarea Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Protecție și Pază, Serviciului de Informații Externe și Serviciului de Telecomunicații Speciale.

.....
Art. 10. — Valorile pentru care se stabilește răspunderea potrivit prezentei ordonanțe sunt cele aflate în proprietatea, administrarea, folosința sau deținerea, chiar temporară, a instituțiilor publice prevăzute la art. 2.

Instrucțiune:

Art. 2. — (1) Răspunderea materială reprezintă obligația persoanelor care îndeplinesc serviciul militar sau atribuțiile de serviciu în structurile MApN, de a repara, în condițiile legii,

prejudiciul provocat acestora printr-o faptă ilicită, în legătură cu activitatea desfășurată și săvârșită cu vinovăție.

(2) Pagubele produse MAPN în legătură cu formarea, administrarea și gestionarea resurselor financiare și materiale reprezintă orice lipsuri de bunuri materiale, mijloace bănești sau alte valori, ale căror mișcări în cantitate, stare, calitate sau ale căror reparații sau transformări nu se justifică în evidența contabilă prin operațiuni sprijinite de acte legale.

(3) Se consideră pagube:

a) lipsa unor sume de bani, a altor valori sau a unor bunuri însușite sau folosite de personalul ministerului în interes personal sau al altor persoane;

b) bunurile consumate cu depășirea normelor de consum aprobate;

c) motoresursele consumate în alte scopuri sau condiții decât cele aprobate prin actele normative în vigoare sau neîndeplinirea normelor de parcurs ori a orelor de funcționare, până la reparația medie sau capitală ce trebuia executată ca urmare a uzurii normale;

d) bunurile date în folosință temporară, cu încălcarea prevederilor legale ori fără întocmirea documentelor cerute de lege, persoanelor fizice sau persoanelor juridice;

e) bunurile aparținând MAPN, schimbate cu altele aparținând terților, cu încălcarea prevederilor legale;

f) bunurile de orice fel, a căror lipsă, pierdere sau alterare s-a produs pe timpul transportului, manipulării, depozitării sau conservării și care nu se încadrează în procentele de perisabilități sau pierderi normale, legal stabilite;

g) bunurile distruse, degradate, deteriorate sau uzate prematur, dacă nu mai pot fi reparate sau repuse în stare de funcționare;

h) valoarea reparațiilor efectuate pentru punerea în funcțiune a bunurilor degradate, deteriorate sau uzate prematur ca urmare a neglijenței, abuzului ori a altor cauze imputabile persoanelor vinovate;

i) bunurile, sumele de bani sau alte valori, scăzute din evidență sau trecute în cheltuieli, dacă aceste operațiuni nu sunt justificate cu documente legale sau când documentele justificative sunt pierdute, distruse ori deteriorate și nu pot fi reconstituite în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare;

j) diferențele de stare calitativă a mijloacelor și materialelor, dacă acestea se datorează neglijenței, abuzurilor sau altor cauze imputabile;

k) cheltuielile nelegale, neeconomicoase ori eronate;

l) cheltuielile efectuate pentru remedierea deficiențelor rezultate în urma recepționării bunurilor/serviciilor/lucrărilor care prezintă vicii aparente, precum și cheltuielile rezultate din cauza nerespectării prevederilor legale privind prestarea serviciilor/executarea lucrărilor;

m) despăgubirile, dobânzile, amenzile, penalizările, majorările de întârziere, locațiile în stațiile de cale ferată etc., plătite de MAPN, din vina personalului propriu;

n) franșiza suportată de unitate în cadrul unui contract de asigurare tip CASCO, cu ocazia producerii riscului asigurat;

o) orice majorare a datoriilor înregistrate în contabilitatea instituției, survenită ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale în vigoare;

p) orice diminuări ale patrimoniului, constatate de Curtea de Conturi/structurile de audit intern/alte structuri de control, produse prin neefectuarea/efectuarea cercetării administrative de către persoanele desemnate, fără respectarea prezentelor instrucțiuni sau prin invocarea nejustificată ori neîntemeiată a unor prevederi legale, ce au avut drept consecință reducerea cuantumului prejudiciului sau stabilirea inexistenței vreunei pagube;

q) orice alte diminuări ale patrimoniului MAPN, produse fără respectarea dispozițiilor legale în vigoare.

Art. 3. — Răspunderea materială nu exclude și se poate completa cu alte forme ale răspunderii juridice, în condițiile legii.

Art. 4. — (1) În vederea stabilirii răspunderii materiale, trebuie analizată întrunirea cumulativă a următoarelor condiții:

a) paguba să fie reală și certă, corect atribuită, actuală, determinată cantitativ și valoric;

b) fapta prin care s-a produs paguba să aibă caracter ilicit;

c) vinovăția, sub forma intenției sau culpei, să fie stabilită cu certitudine în sarcina autorului/autorilor pagubei;

d) să existe o legătură de cauzalitate între fapta cu caracter ilicit și paguba produsă.

(2) Nu se stabilește răspundere materială pentru pagube îndoielnice, ipotetice sau eventuale.

Art. 5. — La analiza condițiilor menționate la art. 4 alin. (1) se ține seama de următoarele precizări:

a) lipsurile de bunuri materiale, mijloace bănești și alte valori nu se prezumă niciodată. Dovada lipsurilor ce constituie pagube imputabile trebuie făcută cu mijloace legale de probă, cum sunt: documentele și operațiunile de evidență, documentele de inventariere, actele de constatare și procesele-verbale, iar prejudiciul trebuie să nu fi fost reparat;

b) caracterul ilicit al faptei săvârșite de personalul MAPN este dat și de încălcarea obligațiilor de serviciu care îi revin din regulamente, instrucțiuni, dispoziții, norme, proceduri, manuale sau, după caz, fișa postului. Fapta ilicită se poate săvârși comisiv, printr-o acțiune, sau omisiv, printr-o inacțiune (neîndeplinirea unei fapte care constituie o îndatorire legală sau de serviciu);

c) vinovăția atrage răspunderea materială, ea neputându-se înlătura decât în împrejurări precis constatate și care sunt de natură să exonereze de răspundere. Necunoașterea prevederilor actelor normative nu exonerează de răspundere;

d) o persoană nu poate răspunde pentru o pagubă produsă prin fapta alteia, decât în cazurile prevăzute expres de lege.

Art. 6. — (1) În orice situație, se impune efectuarea unei analize minuțioase, pentru a determina dacă fapta ilicită a cauzat paguba, dacă ea a precedat producerea pagubei sau dacă se află în legătură cu aceasta.

(2) Când în cauză sunt lipsuri sau degradări de bunuri, lipsuri de numerar și acte de valori ori acte justificative nelegale constatate în gestiuni cu ocazia inventariierilor și controalelor, vinovăția gestionarului este prezumată, acesta având obligația să facă dovada de descărcare.

(3) Dacă paguba nu este produsă în condițiile prevăzute de art. 22 alin. (1) din Legea nr. 121/2011 privind participarea forțelor armate la misiuni și operații în afara teritoriului statului român, cu modificările și completările ulterioare, se aplică prevederile prezentelor instrucțiuni.

3. Ordonanța:

Art. 5. — (1) Militarii răspund material pentru pagubele produse, cu vinovăție și în legătură cu îndeplinirea serviciului militar, terțelor persoane fizice sau juridice, la a căror reparație a fost obligată autoritatea publică în care își desfășoară activitatea.

(2) Persoanele prevăzute la art. 9 răspund material pentru pagubele produse, cu vinovăție și în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, terțelor persoane fizice sau juridice, la a căror reparație a fost obligată autoritatea publică în care își desfășoară activitatea.

Instrucțiune:

Art. 7. — (1) Răspunderea materială a personalului care a produs pagube terțelor persoane fizice sau juridice din vina lui și în legătură cu îndeplinirea serviciului se stabilește în cazurile în care MAPN a fost obligat să le repare, prin hotărâri judecătorești definitive.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești reprezintă data de la care începe să

curgă termenul pentru efectuarea cercetării administrative și înregistrarea procesului-verbal de cercetare administrativă.

4. Ordonanța:

Art. 6. — (1) Militarii nu răspund material:

a) pentru pierderile inerente produse în executarea misiunilor ori în procesul instruirii, în activitățile de producție și gospodărești, care se încadrează în limitele prevăzute de dispozițiile legale în vigoare;

b) pentru pagubele produse din cauze care nu puteau fi prevăzute și înlăturate;

c) pentru pagubele generate de riscul normal al serviciului sau de forța majoră;

d) pentru pagubele produse în executarea ordinului comandantului sau șefului unității, caz în care răspunderea materială revine acestuia.

(2) Se exceptează de la prevederile lit. d) militarii care, având posibilitatea de a înlătura parțial sau total urmările păgubitoare ale ordinului primit, nu au raportat în scris, în termen de 24 de ore sau la înapoierea din misiune, și nu au luat, din neglijență sau rea-credință, măsuri pentru evitarea pagubei, cazuri în care răspund împreună cu comandanții sau cu șefii unităților.

Instrucțiune:

Art. 8. — Pierderile inerente procesului de instruire, activităților de serviciu, executării misiunilor sau desfășurării activităților de producție și gospodărești sunt cele care se încadrează în dispozițiile legale în vigoare, ca pierderi normale cu ocazia manipulării, prelucrării, transformării, depozitării, transportului sau alte situații similare, prin procese precum: fărâmițare, scurgere, evaporare, pulverizare, putrezire, volatizare sau uscare.

Art. 9. — (1) Dacă în urma cercetării administrative se stabilește că pagubele au fost provocate ca urmare a unui eveniment, independent de voința celui în cauză, precum: pierderea unor bunuri perisabile prin depășirea termenului de valabilitate, dacă se constată că împrejurări obiective au împiedicat întrebuintarea sau preschimbarea lor în termenul de valabilitate; deteriorarea sau distrugerea tehnicii de luptă, utilajelor ori aparaturii ca urmare a unor defecte ascunse de construcție și de fabricație ce nu au putut fi constatate la recepție cu ajutorul aparaturii de control existente sau a uzurii fizice a materialului, precum și a celor folosite experimental, deoarece nu s-au cunoscut însușirile acestora și nu s-au putut lua măsuri de prevenire și evitare a cauzei producătoare a pagubei, militarii nu răspund material.

(2) Atunci când pagubele au fost cauzate pentru a salva de la un pericol iminent și de neînlăturat viața, integritatea corporală sau sănătatea sa ori a altei persoane, un interes general ori un bun important din patrimoniul MAPN, de o valoare mai mare sau cel puțin egală cu valoarea pagubei ce urma să se producă, pentru a nu fi stabilită răspunderea materială, este necesară îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții:

a) pericolul să fie real, iminent și de neînlăturat;

b) paguba cauzată să fie de valoare egală sau mai mică decât cea evitată;

c) pericolul să nu fie datorat acțiunii culpabile a celui în cauză;

d) prin acțiunea de salvare să nu se cauzeze urmări vădit mai grave decât cele care s-ar fi putut produce dacă pericolul nu era înlăturat.

(3) Intră în categoria pagubelor prevăzute la alin. (2), fără a se limita la prezenta enumerare, următoarele:

a) distrugerea unor bunuri pentru prevenirea pătrunderii în depozit a apei provenite din inundații;

b) distrugerea sau deteriorarea unor bunuri care ar înlesni propagarea incendiului;

c) aruncarea unor bunuri dintr-o navă pentru a o salva de naufragiu;

d) sacrificarea unor animale în acțiunile de combatere a epizootiilor;

e) eșuarea voluntară a unei nave rămase fără energie, pentru a salva persoanele și bunurile aflate la bord.

Art. 10. — Prin *pagube provocate din riscul normal al serviciului* se înțelege: pierderile ale căror limite nu au fost stabilite prin acte normative și consumurile peste norme de piese de schimb, materiale, ansamble și subansamble, determinate de pregătirea unor categorii de tehnică și armament pentru îndeplinirea unor activități speciale, precum parade militare, exerciții comune cu armatele altor state, misiuni și operații executate în afara teritoriului statului român. Pentru a nu fi stabilită răspunderea materială este necesar ca, în aceste situații, să se facă dovada împrejurărilor concrete care au determinat producerea unor astfel de pierderi, în raport cu condițiile în care s-au prestat activitățile și cu rezultatele lor. Sunt considerate astfel de pagube: tuburile de muniții pierdute la tragerile în munți sau pe mare ori care au fost distruse în aplicații prin trecerea tehnicii peste ele; explozia bateriilor de acumulatori.

Art. 11. — În cazul în care prejudiciile au fost produse din riscul normal al serviciului, pentru a nu fi angajată răspunderea materială, trebuie îndeplinite, în mod cumulativ, următoarele condiții:

a) activitatea în îndeplinirea căreia s-a produs paguba să reprezinte o atribuție de serviciu sau să fi fost executată în îndeplinirea serviciului militar;

b) fapta să nu contravină dispozițiilor legale în vigoare;

c) paguba să nu fi fost produsă ca urmare a îndeplinirii activității în mod necorespunzător, a neglijenței sau relei-voințe.

Art. 12. — Forța majoră constituie o cauză care apără de răspundere și se constată de autoritățile competente. Pentru a se produce acest efect exonerator, atât forța majoră, cât și imposibilitatea de a înlătura producerea pagubei trebuie să fie cu totul independente de orice conduită culpabilă a persoanei a cărei răspundere ar putea fi angajată.

Art. 13. — (1) Pentru ca militarii să fie exonerați de răspundere în condițiile art. 6 alin. (1) lit. d) din ordonanță trebuie îndeplinite, în mod cumulativ, următoarele condiții:

a) ordinul să fie dat de comandantul/șeful competent, cu respectarea dispozițiilor actelor normative privitoare la darea ordinelor, existând dovezi în acest sens;

b) paguba să fie consecința directă a executării întocmai a ordinului dat;

c) militarul care a executat ordinul să nu fi avut posibilitatea preîntâmpinării, chiar parțiale, a urmărilor sale păgubitoare.

(2) Dovezile prevăzute la alin. (1) lit. a) sunt, fără a se limita la prezenta enumerare, următoarele:

a) ordinul scris, înregistrat/neînregistrat, dar întotdeauna purtând semnătura olografă ori semnătura electronică extinsă a comandantului/șefului competent;

b) declarațiile martorilor care au fost prezenți la fața locului atunci când persoana a primit ordinul verbal de la comandantul/șeful competent;

c) înregistrările audiovizuale stocate în sistemul de videoconferință;

d) mesajele transmise și recepționate prin rețelele de date aparținând MAPN.

Art. 14. — (1) Militarii care execută ordine cu consecințe păgubitoare răspund material împreună cu comandanții/șefii care le-au dat, numai dacă:

a) nu au raportat comandantului/șefului care a dat ordinul, înainte de executare, despre urmările păgubitoare ale acestuia, având această posibilitate;

b) nu au luat măsuri de a înlătura, total sau parțial, producerea pagubelor, deși o puteau face.

(2) Raportul prevăzut la alin. (1) lit. a) trebuie să fie scris și înregistrat la compartimentul documente clasificate al unității militare. Atunci când acest lucru nu se poate realiza de îndată, raportul se înregistrează în maximum 24 de ore de la executarea sau întoarcerea din misiune, menționându-se în cuprinsul raportului, în mod obligatoriu, că s-a raportat verbal despre urmările păgubitoare ale executării ordinului.

5. Ordonanța:

Art. 3. — Militarii răspund material, indiferent dacă, după producerea pagubei, mai au sau nu calitatea de militar.

Art. 7. — Prin termenul *militari*, în sensul prezentei ordonanțe, se înțelege: militari în termen, rezerviști voluntari, rezerviști concentrați sau mobilizați, elevi și studenți ai instituțiilor militare de învățământ, soldați și gradați profesioniști și cadre militare.

Art. 9. — (1) Prevederile prezentei ordonanțe se aplică și militarilor aflați în misiune în afara granițelor țării, elevilor și studenților instituțiilor de învățământ pentru formarea polițiștilor, precum și personalului civil care își desfășoară activitatea în cadrul autorităților publice prevăzute la art. 2.

(2) În sensul prezentei ordonanțe, prin *personal civil* se înțelege demnitari și personal contractual.

(3) Prin derogare de la prevederile art. 500 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, prevederile prezentei ordonanțe se aplică și funcționarilor publici.

Instrucțiune:

Art. 15. — Ori de câte ori, în cuprinsul prezentelor instrucțiuni, se face referire la militari, prevederile respective sunt aplicabile și demnitarilor, funcționarilor publici și personalului civil contractual aflat în raporturi de serviciu sau de muncă, după caz, cu MAPN, la data producerii pagubei.

CAPITOLUL II

Răspunderea materială

6. Ordonanța:

Art. 4. — Răspunderea materială este angajată atât pentru militarii care au fost însărcinați legal cu atribuții privind formarea, administrarea și gestionarea resurselor financiare și materiale, aflate în administrarea autorităților publice prevăzute la art. 2, cât și pentru cei care le-au îndeplinit numai în fapt.

Art. 11. — (1) În stabilirea răspunderii materiale conform prezentei ordonanțe, prejudiciul ce trebuie reparat nu cuprinde foloasele nerealizate de instituția publică păgubită.

(2) Pentru paguba produsă printr-o faptă ce constituie infracțiune, răspunderea se stabilește de instanțele judecătorești, potrivit legii penale.

Art. 12. — Răspunderea materială a militarilor este angajată în cazul producerii unor pagube, după cum urmează:

A. În sarcina gestionarilor, pentru pagubele produse de aceștia în propria gestiune, sau:

a) când, potrivit dispozițiilor legale, atribuțiile au fost exercitate de un delegat al lor sau de o comisie și se constată o pagubă, dacă nu se face dovada că aceasta s-a produs în absența gestionarului;

b) când au primit bunuri în cantități mai mici decât cele înscrise în documentele însoțitoare sau cu vicii aparente, fără să fi întocmit proces-verbal de constatare;

c) când nu au solicitat, în scris, asistență tehnică de specialitate la primirea bunurilor, deși aceasta era necesară.

B. În sarcina militarilor, pentru pagubele produse atunci când primesc, transportă, păstrează și eliberează bunuri materiale și valori, fără a avea calitatea de gestionari în înțelesul legii.

C. În sarcina comandanților sau șefilor unităților, când:

a) nu au asigurat gestionarilor, la solicitarea în scris a acestora, în cazurile prevăzute de lege, asistență tehnică de specialitate la primirea, transportul, depozitarea, inventarierea și distribuirea bunurilor materiale și a altor valori;

b) nu au luat măsurile necesare pentru remedierea deficiențelor sesizate în scris de către gestionari;

c) s-au substituit gestionarilor în exercitarea atribuțiilor acestora;

d) au dat gestionarilor sau altor militari care răspund de bunuri materiale ordine ilegale sau greșite care au condus la producerea de pagube;

e) au rezultat pagube, ca urmare a nevalorificării drepturilor la despăgubiri pentru cauzarea de prejudicii;

f) pagubele au rezultat din neurmărirea unor sume cuvenite din orice cauză și pentru care există titlu executoriu;

g) nu au luat măsuri de siguranță necesare pentru păstrarea în bune condiții a bunurilor materiale și a altor valori.

D. În sarcina autorului faptei, când pagubele sunt produse în alte situații decât cele prevăzute la art. 6 alin. (1).

E. În sarcina persoanei vinovate, dacă fapta prin care paguba a fost pricinuită constituie infracțiune.

Instrucțiune:

Art. 16. — Personalul MAPN care îndeplinește funcții de gestionar răspunde integral pentru pagubele pe care le-a produs în gestiunea lui.

Art. 17. — (1) Gestionarul răspunde pentru lipsurile din gestiunea proprie atunci când, la primirea gestiunii, deși putea face verificările necesare cu privire la starea calitativă și cantitativă a bunurilor primite, la sumele de bani și celelalte valori, nu le-a făcut, iar ulterior se constată diferențe între existentul scriptic și cel factic.

(2) Gestionarul are obligația de a solicita, în scris, comandantului/șefului unității militare asigurarea asistenței tehnice de specialitate, atunci când primește bunuri ce au caracteristici pentru a căror verificare nu posedă cunoștințele necesare. În caz contrar, se consideră că nu are dubii în privința bunurilor pe care le primește și răspunde material pentru pagubele rezultate din operațiunea efectuată.

Art. 18. — Atunci când atribuțiile ce îi revin gestionarului au fost exercitate de către delegați sau comisii și nu se poate stabili, în urma cercetării administrative, că prejudiciul s-a produs în perioada în care gestionarul a lipsit, acesta răspunde material în limita prejudiciului.

Art. 19. — Persoanele care predau gestiunea și care, cu rea-credință, cu ocazia predării, ascund existența unor lipsuri răspund material pentru respectivele lipsuri, cu încadrarea în termenul general de prescripție. Dacă paguba nu poate fi determinată cu exactitate pe perioadele de gestionare, răspunderea materială a predătorului și cea a primitorului se stabilesc până la ultima inventariere dacă bunurile respective au făcut obiectul acestei activități, iar după această perioadă răspunderea materială se stabilește în sarcina predătorului, a primitorului și a membrilor comisiei de inventariere care au participat la operațiunea de predare-primire a gestiunii.

Art. 20. — Personalul care nu îndeplinește funcții de gestionar și primește, transportă, păstrează sau eliberează bunuri, sume de bani sau alte valori răspunde material în condițiile art. 12 lit. B din ordonanță, pentru pagubele produse. Se încadrează în situațiile prevăzute la prezentul articol militarii,

indiferent de funcția deținută, care sunt împuterniciți să primească sau să aducă de la depozite sau de la furnizori diferite materiale pe care urmează să le predea unității.

Art. 21. — Comandanții/Șefii unităților militare răspund material de paguba produsă, dacă:

a) nu au asigurat gestionarilor asistența tehnică de specialitate, deși au primit o solicitare scrisă sau atunci când această obligație era prevăzută în mod expres de lege;

b) s-au produs pagube ca urmare a numirii unor persoane care nu au pregătirea profesională necesară în diferite comisii constituite în unitate, precum cele de evaluare a ofertelor în cadrul procedurilor de achiziții publice, valorificare, închiriere, tehnice, de predare-primire, inventariere, recepție, scoatere din funcțiune/declasare și casare, iar aceste persoane au raportat, în scris, comandantului/șefului unității militare care a numit comisia că nu dispun de cunoștințele necesare îndeplinirii atribuțiilor în comisiile respective;

c) nu au asigurat prezența delegaților stabiliți prin dispozițiile legale în vigoare, la predarea-primirea gestiunii;

d) nu au asigurat condițiile necesare păstrării, în unitate, a numerarului și cele de transport de la și la unitatea bancară.

Art. 22. — Comandantul/Șeful unității militare răspunde material pentru pagubele produse ca urmare a faptului că nu a urmărit și nu a dispus măsuri pentru recuperarea creanțelor cuvenite din despăgubiri acordate MAPN. Sunt considerate astfel de pagube sumele reprezentând despăgubiri acordate prin hotărâri judecătorești ca urmare a cauzării unor prejudicii patrimoniului MAPN, care nu mai pot fi recuperate întrucât s-a depășit termenul de prescripție.

Art. 23. — (1) Persoanele care participă în calitate de delegați la operațiunea de predare-primire a gestiunii, cele implicate în procesul de achiziție publică, cele numite în comisii tehnice, de inventariere, stabilire și aplicare a normelor de perisabilități, recepție, scoatere din funcțiune/declasare și casare răspund material, integral, pentru lipsurile sau viciile aparente descoperite ulterior sau când se constată că nu și-au îndeplinit obligațiile stabilite în mod expres prin lege.

(2) Orice persoană numită să acorde asistență tehnică de specialitate pentru verificarea calitativă a bunurilor răspunde material în cazul în care a produs o pagubă ca urmare a prestării unei asistențe necorespunzătoare.

Art. 24. — Comandanții/Șefii unităților militare care au fost sesizați în scris, prin rapoarte, acte de constatare, procese-verbale sau alte documente, și nu au dispus măsuri de soluționare a celor sesizate răspund material, integral, pentru pagubele produse din această cauză.

Art. 25. — Comandantul/Șeful unității militare, precum și orice alt militar care execută în locul gestionarului, fără consimțământul acestuia, operațiuni de primire, păstrare, transport sau eliberare de bunuri materiale și valori se consideră că s-a substituit gestionarului în exercitarea atribuțiilor lui și răspunde material, integral, pentru pagubele produse în aceste situații.

Art. 26. — (1) Comandantul/Șeful unității militare care a dat ordine ilegale gestionarului ori altei persoane subordonate, din a căror executare s-au produs pagube materiale, răspunde material, pentru recuperarea acestora.

(2) Gestionarul sau persoana care sesizează, în scris, despre primirea unui ordin ilegal este exonerată de răspundere dacă sesizarea este făcută înainte de executare. Pagubele materiale produse din executarea unor asemenea ordine se recuperează integral de la persoanele vinovate de ordinea pagubitoare.

Art. 27. — În cazul neluării sau luării cu întârziere a măsurilor de siguranță necesare pentru păstrarea bunurilor materiale și altor valori, comandantul/șefii unităților militare care au fost sesizați, în scris, despre necesitatea unor astfel de măsuri răspund material pentru pagubele produse ca urmare a acestor cauze.

7. Ordonanța:

Art. 13. — (1) Pentru pagubele produse unității militare în procesul instruirii, militarii răspund material, în limita a trei solde lunare nete, calculate la data constatării pagubei.

(2) Partea din pagubă care depășește cuantumul imputabil prevăzut la alin. (1) se scade din evidența contabilă a unității militare păgubite.

Instrucțiune:

Art. 28. — (1) Prin *procesul instruirii* se înțelege totalitatea misiunilor și atribuțiilor de serviciu din structurile MAPN, executate în scopul însușirii cunoștințelor necesare pregătirii și ducerii luptei.

(2) Se încadrează în prevederile alin. (1), fără a se limita la prezenta enumerare, următoarele: instrucția, pregătirea de specialitate, pregătirea fizică, aplicațiile tactice și operative, exercițiile și aplicațiile de specialitate din tabere, laboratoare și în teren, lucrul cu tehnica și alte mijloace de luptă, folosirea mijloacelor de protecție și degazare, activitățile demonstrativ-metodice, antrenamentele în lucrul de stat major.

Art. 29. — (1) Pentru prejudiciile produse în procesul instruirii, personalul MAPN răspunde individual, în limita a trei solde lunare nete sau salarii lunare nete, după caz.

(2) Venitul prevăzut la alin. (1) este cel corespunzător lunii în care s-a constatat paguba.

(3) Pentru personalul care, la data constatării pagubei, nu mai are raporturi de muncă sau de serviciu cu MAPN, venitul prevăzut la alin. (1) se determină de către structura financiar-contabilă a unității la care a fost ultima dată încadrat, la nivel similar în plată pentru funcția îndeplinită la data schimbării poziției de activitate.

(4) În situația în care paguba a fost cauzată în procesul instruirii, de mai multe persoane, neputându-se stabili cu certitudine măsura în care fiecare a contribuit la producerea ei, cuantumul imputabil se determină conform modelului de calcul prevăzut în anexa nr. 1.

Art. 30. — Partea din pagubă, care depășește cuantumul imputabil prevăzut la art. 13 alin. (1) din ordonanță, se scade din evidența contabilă conform prevederilor art. 34.

8. Ordonanța:

Art. 14. — (1) Dacă paguba a fost cauzată de mai mulți militari, răspunderea materială a fiecăruia se stabilește ținându-se seama de măsura în care a contribuit la producerea ei.

(2) Când nu se poate determina în ce măsură a contribuit fiecare la producerea pagubei, răspunderea materială a militarilor implicați se stabilește proporțional cu solda netă de la data constatării pagubei.

(3) În gestiunile în care manipularea bunurilor se face în colectiv sau în schimburi succesive, fără predarea gestiunii între schimburi, răspunderea materială se stabilește proporțional cu timpul lucrat de fiecare gestionar de la ultima inventariere a bunurilor.

Instrucțiune:

Art. 31. — (1) În situația în care paguba a fost cauzată de mai multe persoane, neputându-se stabili cu certitudine măsura în care fiecare a contribuit la producerea ei, cuantumul imputabil se determină conform modelului de calcul prevăzut în anexa nr. 2.

(2) Prevederile art. 29 alin. (2) și (3) se aplică în mod corespunzător.

Art. 32. — Atunci când într-o gestiune manipularea bunurilor se face de mai mulți gestionari, concomitent sau în schimburi succesive, dacă nu se face predarea gestiunii între schimburi, răspunderea materială a gestionarilor se stabilește proporțional cu timpul lucrat efectiv de fiecare, de la ultima inventariere a bunurilor. În toate celelalte situații, fiecare dintre gestionari răspunde material pentru prejudiciile produse pe perioada cât gestiunea bunurilor respective a fost în sarcina sa.

9. Ordonanța:

Art. 15. — În situația în care cheltuielile de cercetare, de stabilire a răspunderii materiale și de recuperare a pagubelor depășesc cuantumul acesteia, paguba se scade din evidența contabilă.

Instrucțiune:

Art. 33. — (1) În situația prevăzută la art. 15 din ordonanță, operațiunea de scădere se fundamentează pe baza unui calcul economic, materializat într-un act de constatare, care cuprinde evaluarea tuturor cheltuielilor efectuate în legătură cu cercetarea administrativă, stabilirea răspunderii materiale și recuperarea pagubei.

(2) În vederea stabilirii cuantumului cheltuielilor de cercetare, de stabilire a răspunderii materiale și de recuperare a pagubelor, se au în vedere cheltuielile de transport, cazare, diurnă, cheltuielile ocazionate de îndeplinirea procedurii de chemare a persoanelor pentru prezentarea de explicații, precum și orice alte cheltuieli specifice.

10. Ordonanța:

Art. 16. — Competența pentru aprobarea scăderii din evidența contabilă a pagubelor produse în condițiile art. 6 alin. (1) lit. a)—c), ale art. 13 alin. (2) și ale art. 15 se stabilește prin instrucțiuni aprobate de conducătorii autorităților publice prevăzute la art. 2.

Instrucțiune:

Art. 34. — (1) Pagubele produse în condițiile art. 6 alin. (1) lit. a)—c), ale art. 13 alin. (2) și ale art. 15 din ordonanță se scad din evidența contabilă a unităților militare din cadrul MAPN în baza aprobării comandanților/șefilor unităților militare respective, care au calitatea de ordonator de credite, dată pe actele de constatare ori cercetare, cu avizul comandantului/șefului eșalonului superior care are calitatea de ordonator de credite.

(2) Competența de avizare prevăzută la alin. (1) ce revine ordonatorului principal de credite se exercită de către ministrul apărării naționale sau, acolo unde este cazul, de către persoana căreia i-au fost delegate, prin ordin al ministrului apărării naționale, competențe de coordonare a structurilor subordonate nemijlocit ministrului apărării naționale, pentru structurile aflate în coordonare.

(3) În situația în care, pentru pagubele menționate la alin. (1), cercetarea administrativă s-a făcut potrivit art. 20 alin. (3) sau (5) din ordonanță, comandantul/șeful structurii care a efectuat cercetarea trimite un exemplar al procesului-verbal de cercetare administrativă ordonatorului de credite care are în evidență paguba, pentru aprobarea scăderii din evidența contabilă a acesteia, fără a mai fi necesar avizul comandantului/șefului eșalonului superior.

11. Ordonanța:

Art. 17. — În cazul constatării insolvenței autorului direct al prejudiciului, răspund, în limita valorii pagubei de recuperat, militarii vinovați de:

a) nerespectarea prevederilor legale privind angajarea sau numirea în funcția de gestionar, precum și de neconstituirea a garanțiilor de către gestionari;

b) neluarea măsurilor de înlocuire a gestionarilor sau a persoanelor care gestionează bunuri materiale, fără a fi gestionari în înțelesul legii, deși li s-a adus la cunoștință, în scris și motivat, că nu își îndeplinesc atribuțiile în mod corespunzător;

c) neefectuarea inventarierilor la termenele și în condițiile legii, dacă prin aceasta s-ar fi putut evita producerea pagubei;

d) neluarea sau luarea cu întârziere a măsurilor de recuperare a pagubelor, prin constituirea ca parte civilă, neemiterea deciziei de imputare sau a altor măsuri asigurătorii;

e) nerespectarea oricărei atribuții de serviciu, dacă, fără încălcarea acesteia, paguba nu s-ar fi produs.

Instrucțiune:

Art. 35. — Pentru a fi angajată răspunderea materială în sarcina altor persoane decât autorul direct al pagubei sau a debitorului este necesară îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții:

a) debitorul sau autorul direct al pagubei să fie declarat insolubil, înainte sau după obținerea titlului executoriu;

b) prejudiciul sau debitul rămas de recuperat să fie consecința faptelor prevăzute la art. 17 din ordonanță.

Art. 36. — Starea de insolabilitate a autorului direct al prejudiciului se dovedește conform prevederilor art. 1.417 alin. (2) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sau ale art. 265 alin. (1) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 37. — (1) Răspund material în limita valorii pagubei rămase de recuperat de la gestionarul autor direct al pagubei:

a) comandanții/șefii unităților militare și șefii structurilor resurse umane și financiar-contabile, după caz, vinovați de numirea, încadrarea, trecerea sau menținerea unei persoane în funcția de gestionar, fără respectarea prevederilor legale și neconstituirea garanțiilor prevăzute de lege;

b) comandanții/șefii unităților militare, șefii structurilor de logistică, financiar-contabile, comandanții de subunități/similar, după caz, pentru pagubele cauzate unității de personalul din subordine, când se dovedește că nu au executat controale potrivit obligațiilor stabilite prin actele normative incidente în domeniu.

(2) Comandanții/Șefii unităților militare răspund material și atunci când:

a) nu au luat măsuri de organizare și pregătire a comisiilor de inventariere, de scoatere din funcțiune/declasare și casare a bunurilor materiale;

b) nu au asigurat timpul necesar și nu au urmărit ca persoanele numite în comisiile constituite să participe efectiv la executarea activităților specifice, conform programului stabilit;

c) au admis înscrierea în documentele de inventariere și de scoatere din funcțiune/declasare a unor date din contabilitate, fără ca aceste activități să fi fost executate în realitate;

d) operațiunile de casare a bunurilor materiale nu s-au efectuat în condițiile prevăzute de dispozițiile legale în vigoare;

e) nu au verificat dacă predarea-primirea gestiunii s-a făcut în condițiile prevăzute de lege.

(3) Comandanții/Șefii unităților militare și șefii structurilor financiar-contabile răspund material pentru neluarea măsurilor de recuperare a pagubelor, în termen, pe baza titlurilor executorii existente.

12. Ordonanța:

Art. 18. — (1) Militarii care au încasat sume nedatorate sunt obligați să le restituie; dacă au primit bunuri care nu li se datorau și care nu mai pot fi restituite în natură sau le-au fost prestate servicii la care nu erau îndreptățiți, sunt obligați să plătească contravaloarea lor, calculată în condițiile legii.

(2) Contravaloarea bunurilor distribuite peste drepturile legale militarilor în termen, elevilor liceelor militare, elevilor și studenților militari, precum și minorilor din centrele de reeducare, arestațiilor preventiv și condamnaților se recuperează de la cei din vina cărora s-a produs paguba.

Instrucțiune:

Art. 38. — (1) Personalul MAPN are obligația să restituie:

a) sumele nedatorate, încasate fără drept;

b) contravaloarea bunurilor ce nu i se datorau și care nu mai pot fi restituite în natură;

c) contravaloarea serviciilor prestate, la care nu era îndreptățit, calculată în condițiile legii.

(2) Obligația de restituire a sumelor nedatorate, încasate fără drept:

a) privește toate categoriile de sume primite de la unitate, dar nedatorate de aceasta, precum: salariu/soldă, compensații, sporuri și indemnizații, premii, diurnă de delegare, cheltuieli de transport și cazare;

b) este integrală, adică privește întregul quantum al sumei, încasate de beneficiar, indiferent dacă este vorba de o singură plată sau de plăți succesive;

c) există pentru toate sumele, indiferent de natura fondurilor din care sunt plătite.

(3) Obligația de restituire a contravalorii bunurilor nedatorate și care nu mai pot fi restituite în natură:

a) privește bunurile materiale distribuite personalului MAPN peste drepturile legal cuvenite;

b) privește bunurile primite și nedatorate care nu mai pot fi restituite în natură din cauza uzurii;

c) nu se referă la militarii în termen, elevii și studenții instituțiilor militare de învățământ.

(4) Obligația de restituire a contravalorii serviciilor la care nu erau îndreptățiți poate viza: cazarea gratuită, cazarea calculată la tarife mai mici decât cele legale într-o clădire aparținând unității sau aflată în folosința acesteia, neplata în total sau în parte a cheltuielilor de întreținere (apă, energie electrică, încălzit etc.) în aceleași clădiri, transport gratuit ori achitat sub nivelul tarifelor legale, efectuat cu autovehicule aparținând unității ori închiriate de aceasta, costul meselor servite plătit parțial etc.

(5) În situația în care personalul MAPN a încasat sume ori a primit bunuri necuvenite sau i-au fost prestate servicii la care nu era îndreptătit, acestuia trebuie să i se dovedească acest fapt, fără a mai fi necesară îndeplinirea condițiilor prevăzute la art. 4 alin. (1).

13. Ordonanța:

Art. 19. — (1) Instituțiile publice prevăzute la art. 2 sunt obligate să îi despăgubească pe militarii care au suferit din culpa unității un prejudiciu material în timpul îndeplinirii obligațiilor militare și în legătură cu acestea.

(2) În cazul decesului militarului căruia i se cuvin despăgubiri, acestea vor fi acordate urmașilor legali.

(3) Sumele plătite ca despăgubiri se vor recupera de la persoanele inovate de producerea pagubei, în condițiile prezentei ordonanțe.

Instrucțiune:

Art. 39. — (1) În vederea stabilirii quantumului despăgubirilor care trebuie plătite în condițiile prevăzute la art. 19 alin. (1) și (2) din ordonanță, comandantul/șeful unității militare care a constatat personal, a luat cunoștință în orice mod sau care a fost informat cu privire la producerea unui astfel de prejudiciu sau căruia i s-a înaintat o cerere de despăgubire dispune efectuarea unei cercetări administrative.

(2) În situația în care comandantul/șeful unității militare prevăzut la alin. (1) nu are calitatea de ordonator de credite, acesta informează, de îndată, pe comandantul/șeful eșalonului superior care are calitatea de ordonator de credite, în vederea dispunerii măsurilor necesare pentru efectuarea cercetării administrative.

(3) După efectuarea cercetării administrative, comandantul/șeful unității militare, pe baza dosarului cercetării, dispune măsuri pentru plata despăgubirilor către personalul căruia i se cuvin și măsurile necesare pentru recuperarea respectivelor sume de la cei care se fac vinovați de producerea prejudiciului sau pentru scăderea din evidența contabilă a prejudiciului, după caz.

(4) Plata diferențelor de drepturi salariale, drepturi de echipare, contravaloarea normelor de hrană, ajutoare sau altele asemenea, neacordate în quantumul și în temeiul actelor

normative ce le reglementează, nu constituie despăgubiri în sensul art. 19 din ordonanță.

CAPITOLUL III

Stabilirea și recuperarea pagubelor

14. Ordonanța:

Art. 20. — (1) Comandantul sau șeful unității care a constatat sau a luat cunoștință de producerea unei pagube dispune, în scris, de îndată, efectuarea cercetării administrative.

(2) Cercetarea pagubelor se face, de regulă, de către comisia de cercetare administrativă din unitatea în care acestea s-au produs.

(3) În situația în care pagubele se referă la cauze complexe, stabilite prin instrucțiuni aprobate de conducătorii autorităților publice prevăzute la art. 2, precum și în cazul în care comandantul sau șeful unității în care s-a produs paguba este implicat în producerea acesteia, cercetarea administrativă se face de către o comisie numită de comandantul sau șeful eșalonului superior al unității în care s-a produs prejudiciul.

(4) În situația în care comisiile de inspecție sau control din cadrul eșaloanelor superioare constată, pe timpul desfășurării misiunilor specifice, producerea unor pagube în patrimoniul unității controlate, cercetarea administrativă se face, după caz, de către o comisie desemnată de către comandantul sau șeful unității prevăzut la alin. (1) sau alin. (3), din ordinul comandantului sau șefului care a dispus efectuarea inspecției sau controlului.

(5) Cercetarea administrativă a pagubelor se poate face și de către structuri de control specializate, potrivit competențelor stabilite prin legile de organizare și funcționare ale autorităților publice prevăzute la art. 2 sau prin ordine ale conducătorilor acestora.

Instrucțiune:

Art. 40. — (1) Comandantul/Șeful unității militare care a constatat personal sau a luat cunoștință în orice mod de producerea unei pagube are obligația de a dispune, de îndată, efectuarea cercetării administrative, prin ordinul de zi pe unitate. Data înscrierii acesteia reprezintă data constatării pagubei.

(2) Persoanele care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, iau cunoștință de existența unei pagube sunt obligate ca, în cel mai scurt timp, să raporteze, în scris, comandantului/șefului unității militare din care fac parte.

(3) Comandantul/Șeful unității militare are obligația de a dispune, de îndată, înscrierea în ordinul de zi pe unitate a pagubelor de care a luat cunoștință prin rapoarte, procese-verbale, sesizări ori alte documente depuse de către personalul din subordine ori alte persoane. Data luării la cunoștință de producerea pagubei în aceste cazuri o reprezintă data înregistrării respectivelor documente la unitatea militară al cărei comandant/șef numește comisia de cercetare administrativă.

(4) În situația prevăzută la art. 20 alin. (4) din ordonanță, data luării la cunoștință este data înregistrării la unitatea militară al cărei comandant/șef numește comisia de cercetare administrativă a ordinului comandantului/șefului care a dispus efectuarea inspecției sau controlului.

(5) În cazul constatării existenței unor posibile prejudicii de către Curtea de Conturi, structurile de audit intern, Direcția de prevenire și investigare a corupției și fraudelor, data luării la cunoștință o reprezintă data înregistrării:

a) la unitatea militară auditată a raportului de audit;

b) la unitatea militară desemnată de ministrul apărării naționale a formularului de constatare și raportare a iregularităților;

c) la unitatea militară desemnată de ministrul apărării naționale a documentului prin care s-a aprobat efectuarea cercetării administrative de către aceasta.

Art. 41. — (1) Cercetarea administrativă se efectuează de către o comisie formată dintr-un număr impar de membri, dar nu mai puțin de 3 persoane din cadrul unității militare în care s-a produs paguba, nominalizate de către comandantul/șeful unității militare.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), cercetarea administrativă se efectuează de către o comisie numită de către comandantul/șeful eșalonului ierarhic superior al unității militare în care s-a produs paguba, atunci când:

a) comandantul/șeful unității militare este implicat în producerea pagubei;

b) cauzele care au stat la baza producerii pagubei sunt complexe.

(3) Prin *cauze complexe* se înțelege:

a) cauze în care valoarea prejudiciilor depășește pragul de 100.000 lei;

b) cauze în care prejudiciile vizează pierderi, sustrageri sau distrugerii de armament, tehnică de luptă, dispozitive militare și muniții, cu excepția elementelor de muniție consumate la trageri;

c) cauze în care pagubele sunt produse prin pierderea, distrugerea sau degradarea bunurilor din stocul de mobilizare și stocul de luptă;

d) cauze în care pagubele sunt produse de persoane încadrate în unități militare diferite;

e) cauze identificate de comisiile de control/audit intern ca fiind produse de persoane care fac parte din echipa de comandă a unității.

(4) În alte situații decât cele prevăzute la alin. (2), la cererea temeinic motivată a comandantului/șefului unității militare în care s-a produs paguba, comandantul/șeful eșalonului ierarhic superior poate dispune măsurile necesare pentru detașarea/delegarea personalului din subordine la unitatea militară anterior amintită, în vederea completării comisiei de cercetare administrativă.

(5) Membrii comisiei li se aduce la cunoștință, pe bază de semnătură, de către structura de personal/persoana responsabilă, un extras din ordinul de zi pe unitate prin care au fost nominalizați să efectueze cercetarea administrativă.

(6) În cazul în care comandantul/șeful unității militare ia cunoștință, în orice mod, că vreuna din persoanele numite pentru efectuarea cercetării administrative are legătură cu paguba produsă sau se află în relații de rudenie, subordonare sau coordonare, cu autorul/autorii pagubei, acesta este obligat să o înlocuiască.

(7) Prevederile alin. (1), (5) și (6) se aplică în mod corespunzător și în situația în care cercetarea administrativă este efectuată de către structuri de control specializate.

15. Ordonanța:

Art. 21. — (1) Termenul pentru efectuarea cercetării administrative și înregistrarea procesului-verbal de cercetare administrativă este de cel mult 180 de zile de la data când comandantul sau șeful unității în care s-a produs paguba sau, după caz, comandantul sau șeful eșalonului superior ori comandantul sau șeful structurii de control specializate a constatat sau a luat cunoștință de producerea pagubei.

(2) Termenul prevăzut la alin. (1) este termen de prescripție.

(3) În situația în care, din motive temeinic justificate, nu sunt îndeplinite condițiile pentru finalizarea cercetării administrative în termenul prevăzut la alin. (1), comandantul sau șeful eșalonului superior poate aproba suspendarea cercetării administrative până la eliminarea cauzei care a împiedicat efectuarea cercetării administrative. Cererea de suspendare se face în termenul prevăzut la alin. (1) și va fi însoțită de documente doveditoare ale motivului invocat.

(4) În toate situațiile, cercetarea împrejurărilor în care s-a produs paguba se face cu chemarea celor în cauză, pentru explicații scrise și prezentarea de probe în apărare. Neprezentarea sau refuzul de a da explicații scrise nu împiedică finalizarea cercetării administrative.

(5) Hotărârea asupra rezultatului cercetării administrative se ia de către comandantul sau șeful unității în care s-a produs paguba sau, după caz, comandantul sau șeful eșalonului superior ori comandantul sau șeful structurii de control specializate care a dispus efectuarea cercetării.

(6) Pe baza dosarului cercetării administrative, comandantul sau șeful prevăzut la alin. (5) poate hotărî:

a) înaintarea dosarului cercetării administrative la compartimentul juridic, în termen de 15 zile de la aprobarea procesului-verbal de cercetare administrativă, în vederea promovării acțiunii civile la instanța de contencios administrativ competentă;

b) sesizarea organelor de urmărire penală când paguba s-a produs prin fapte ce pot constitui infracțiuni;

c) scăderea din evidența contabilă a valorii pagubei produse prin fapte sau împrejurări pentru care nu se stabilește răspunderea materială, în condițiile stabilite prin instrucțiuni aprobate de conducătorii autorităților publice prevăzute la art. 2.

(7) Pentru luarea hotărârii, comandantul sau șeful care a dispus efectuarea cercetării este obligat să analizeze temeinicia constatărilor și propunerilor comisiei de cercetare administrativă.

(8) În cazul în care, în urma analizei prevăzute la alin. (7), este necesară o completare a cercetării administrative, aceasta se va efectua astfel încât comandantul sau șeful unității să poată lua hotărârea asupra cercetării în termen de 30 de zile de la înregistrarea procesului-verbal de cercetare administrativă.

Instrucțiune:

Art. 42. — (1) Comisia de cercetare administrativă are obligația de a efectua cercetarea administrativă în termen de cel mult 180 de zile, calculat de la data constatării pagubei sau, după caz, a luării la cunoștință.

(2) Termenul prevăzut la alin. (1) se stabilește în funcție de complexitatea pagubei, acesta putând fi prelungit, la solicitarea motivată a președintelui comisiei, de comandantul/șeful unității militare care a dispus efectuarea cercetării administrative, fără a depăși cele 180 de zile.

(3) Până la expirarea termenului stabilit potrivit alin. (2), procesul-verbal de cercetare administrativă trebuie să fie finalizat, semnat de membrii comisiei și înregistrat la compartimentul documente clasificate.

Art. 43. — În situația în care structurile de audit public intern/alte structuri de control, în cadrul misiunilor specifice, iau cunoștință despre existența unor pagube în sensul art. 2 alin. (3) lit. p), vor sesiza, prin documentele întocmite, comandantul/șeful eșalonului superior al unității militare care a efectuat cercetarea administrativă sau șeful Direcției de prevenire și investigare a corupției și fraudelor, după caz, în vederea dispunerii măsurilor pentru recuperarea acestora.

Art. 44. — (1) Sunt considerate motive temeinice pentru solicitarea suspendării cercetării administrative în condițiile art. 21 alin. (3) din ordonanță, dar fără a se limita la acestea, următoarele:

a) efectuarea unei expertize tehnice;

b) efectuarea unor traduceri autorizate;

c) imposibilitatea obiectivă și dovedită prin documente justificative de a se prezenta la sediul unității, pentru ascultare și exercitarea dreptului la apărare, a persoanelor care au produs sau au favorizat producerea pagubei;

d) existența pe rolul instanței a unei cauze conexe de a cărei soluționare depinde finalizarea cercetării;

e) incidența unei situații de forță majoră;

f) lipsa motivării hotărârii judecătorești prevăzute la art. 7 alin. (1).

(2) Suspendarea cercetării se solicită comandantului/șefului eșalonului superior prin raport întocmit de președintele comisiei de cercetare administrativă și semnat de comandantul/șeful unității militare.

(3) Suspendarea operează doar în situația în care raportul prevăzut la alin. (2) este aprobat în interiorul termenului stabilit pentru efectuarea cercetării administrative.

(4) Aprobarea suspendării cercetării administrative și încetarea acesteia se înscriu în ordinul de zi pe unitate.

Art. 45. — Cercetarea administrativă se efectuează, de regulă, la sediul unității militare în care s-a produs paguba. În situația în care cercetarea administrativă se efectuează de o comisie desemnată potrivit prevederilor art. 41 alin. (2) sau (7), cercetarea administrativă se poate efectua atât la sediul unității militare în care s-a produs paguba, cât și la sediul unității militare din care fac parte membrii comisiei de cercetare administrativă.

Art. 46. — (1) Cercetarea administrativă se efectuează după următoarele reguli:

a) se analizează actul prin care a fost constatată (sesizată) paguba;

b) se identifică documentele care trebuie verificate;

c) ori de câte ori se impune, la cererea motivată a președintelui comisiei de cercetare administrativă, se dispun măsuri pentru efectuarea inventarierii generale a conturilor sau reperelor ce formează obiectul pagubei;

d) se determină data producerii pagubei pe bază de dovezi (documente, expertize, martori etc.);

e) se stabilește valoarea pagubelor, întocmindu-se documentația din care să rezulte calculul valorii acestora;

f) se cheamă, de regulă, la sediul unității militare în cadrul căreia se desfășoară cercetarea, pentru ascultare, explicații, declarații și prezentarea actelor legale justificative, persoanele care prin acțiunea sau inacțiunea lor au produs ori au favorizat producerea pagubelor și orice alte persoane care pot da relații asupra împrejurărilor în care s-au produs pagubele.

(2) În adresele de chemare, întocmite conform precizărilor președintelui comisiei de cercetare administrativă și transmise, conform prevederilor legale, prin grija structurii de resurse umane a unității militare în care s-a produs paguba, se arată motivele chemării, data, ora și locul prezentării.

(3) Pentru persoanele care nu mai au raporturi de muncă sau de serviciu cu MAPN, chemarea se face printr-o notificare care cuprinde informațiile menționate la alin. (2) și care se transmite prin poștă, de către structura de resurse umane a unității militare în care s-a produs paguba, la ultima adresă cunoscută sau prin orice mijloace care asigură confirmarea primirii notificării.

(4) Pentru clarificarea circumstanțelor în care a fost produsă paguba, comisia de cercetare administrativă formulează întrebări, iar răspunsurile la acestea, precum și orice alte detalii și informații care au legătură cu paguba se consemnează într-o notă explicativă.

(5) Dacă o persoană nu se poate prezenta în fața comisiei de cercetare administrativă, din motive întemeiate și dovedite prin documente justificative, dar consimte să răspundă la întrebări, acestea se înscriu într-un chestionar ce se transmite persoanei în cauză, care are obligația de a răspunde printr-o notă explicativă, însoțită de eventualele documente justificative, în termen de cel mult 10 zile de la data primirii chestionarului.

(6) Comisia de cercetare administrativă nu are dreptul să refuze primirea de la persoanele implicate în producerea prejudiciului a documentelor care pot ajuta la stabilirea circumstanțelor în care s-a produs paguba.

(7) Nicio persoană nu poate fi constrânsă, în niciun fel, să prezinte comisiei de cercetare administrativă explicații scrise.

(8) Neprezentarea, în alt caz decât cel prevăzut la art. 44 alin. (1) lit. c), refuzul persoanelor chemate pentru prezentarea de explicații, precum și nerespectarea obligației prevăzute la alin. (5) se menționează în mod obligatoriu și detaliat în procesul-verbal al cercetării și nu se interpretează în defavoarea acestora și nu împiedică finalizarea cercetării administrative. În atari situații, comisia de cercetare administrativă efectuează și finalizează cercetarea administrativă pe baza documentelor și informațiilor avute la dispoziție.

(9) Oricare dintre persoanele implicate în producerea pagubei sau care pot avea cunoștință despre împrejurările în care aceasta s-a produs poate fi chemată pentru a da explicații în fața comisiei de cercetare administrativă ori de câte ori este necesar.

Art. 47. — Comisia de cercetare administrativă este obligată să asigure persoanelor cercetate dreptul la apărare.

Art. 48. — (1) Rezultatul cercetării administrative se consemnează într-un proces-verbal, ale cărui elemente orientative sunt prevăzute în anexa nr. 3.

(2) Comisia de cercetare administrativă are obligația de a informa persoanele implicate în producerea pagubei că au dreptul să ia cunoștință, sub semnătură, de conținutul procesului-verbal și să își exprime, în scris, eventualele observații ori obiecții, într-un termen ce nu poate depăși 3 zile lucrătoare.

(3) Procesul-verbal poate fi studiat numai în prezența unui membru al comisiei de cercetare administrativă, la sediul unității militare unde comisia își desfășoară activitatea și cu respectarea normelor privind protecția informațiilor clasificate.

(4) După îndeplinirea obligației prevăzute la alin. (2) față de toate persoanele implicate în producerea pagubei:

a) în cazul în care observațiile ori obiecțiile sunt întemeiate, comisia de cercetare administrativă modifică procesul-verbal în mod corespunzător;

b) în cazul în care observațiile sau obiecțiile sunt considerate neîntemeiate, comisia de cercetare administrativă completează procesul-verbal cu o notă cuprinzând punctul de vedere, fundamentat, al comisiei cu privire la fiecare dintre observațiile sau obiecțiile formulate.

(5) Atunci când cei în cauză nu se prezintă sau refuză să ia cunoștință de conținutul procesului-verbal, comisia de cercetare administrativă consemnează situația în procesul-verbal, anexând și dovada înștiințării celor în cauză.

Art. 49. — (1) Procesul-verbal de cercetare administrativă se întocmește astfel:

a) 1 exemplar pentru unitatea militară în care s-a produs paguba;

b) 1 exemplar pentru eșalonul superior al unității militare în care s-a produs paguba sau pentru structura de control specializată, dacă cercetarea administrativă a fost efectuată de o comisie numită de comandantul/șeful acestuia/acesteia;

c) 1 exemplar pentru a fi trimis organelor de urmărire penală, dacă paguba a fost produsă prin fapte ce pot constitui infracțiuni;

d) 1 exemplar pentru Direcția generală juridică, dacă se impune promovarea acțiunii civile la instanța de contencios administrativ competentă.

(2) Prevederile alin. (1) lit. d) nu se aplică în situația în care paguba s-a produs la o unitate militară care are personalitate juridică.

(3) Procesele-verbale de cercetare administrativă se înregistrează la unitatea militară al cărei comandant/șef a numit comisia.

(4) Procesul-verbal de cercetare administrativă trebuie redactat cu respectarea următoarelor cerințe:

a) claritate, pentru a nu da naștere la confuzii și interpretări greșite;

b) concizie, evitându-se repetarea faptelor și a descrierilor deja consemnate;

c) precizie, consemnându-se doar faptele care prezintă importanță pentru stabilirea răspunderii materiale, date concrete și care pot fi verificate;

d) documentare, fiecare constatare fiind argumentată temeinic, indicându-se totodată prevederile legale încălcate, precum și actele și documentele care dovedesc vinovăția persoanelor responsabile. Vor fi prezentate calculele care stau la baza cuantificării prejudiciului.

(5) Procesul-verbal de cercetare administrativă este însoțit de anexe care susțin constatările și propunerile comisiei de cercetare administrativă, declarații, note explicative, tabele, situații și documente justificative, în copie, angajamente scrise și orice alte documente doveditoare. Anexele se certifică de comisia de cercetare administrativă ori de persoanele sau comisiile care le-au întocmit, iar documentele puse la dispoziția comisiei de cercetare administrativă în copie se certifică conform cu originalul.

(6) Comisia care efectuează cercetarea administrativă trebuie să stabilească următoarele:

a) cauzele și împrejurările producerii pagubei;
b) valoarea pagubei, determinată cu certitudine;
c) persoanele care trebuie să repare paguba, cei vinovați sau beneficiarii de sume și servicii necuvenite ori bunuri ce li s-au distribuit din eroare;

d) îndeplinirea condițiilor obligatorii în vederea stabilirii răspunderii materiale sau a cauzelor care apără de răspundere materială, după caz;

e) întinderea răspunderii materiale;

f) partea de vină a fiecărei persoane vinovate de pagubă, iar dacă aceasta nu se poate stabili, elementele care conduc la stabilirea răspunderii în comun și felul acesteia;

g) documentele și faptele pe care se fundamentează concluziile cercetării administrative;

h) concluziile și propunerile formulate.

Art. 50. — Comandantul/Șeful prevăzut la art. 21 alin. (5) din ordonanță înscrie în rezoluție pe procesul-verbal de cercetare administrativă hotărârea adoptată și:

a) dacă ia hotărârea prevăzută la art. 21 alin. (6) lit. a) din ordonanță, transmite dosarul cercetării administrative, în termen de 15 zile de la aprobarea procesului-verbal de cercetare administrativă, structurii juridice care asigură reprezentarea intereselor MAPN în justiție, potrivit legii;

b) dacă apreciază că există suspiciuni rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni, sesizează organele de urmărire penală, potrivit prevederilor Codului de procedură penală;

c) dacă ia hotărârea prevăzută la art. 21 alin. (6) lit. c) din ordonanță, dispune sau înaintează propunerea de scădere din evidența contabilă a valorii pagubei, conform competențelor prevăzute la art. 34.

Art. 51. — În situația în care este necesară completarea cercetării administrative:

a) comandantul/șeful prevăzut la art. 21 alin. (5) din ordonanță trebuie să indice în mod expres aspectele care fac obiectul completării cercetării administrative, prin rezoluție pe procesul-verbal;

b) comisia de cercetare administrativă consemnează rezultatul analizei într-un proces-verbal de completare a procesului-verbal inițial, înregistrat conform prevederilor art. 49 alin. (3), cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de expirarea termenului prevăzut la art. 21 alin. (8) din ordonanță.

16. Ordonanța:

Art. 22. — (1) Răspunderea materială a militarilor pentru pagubele produse instituțiilor publice prevăzute la art. 2

poate fi stabilită numai în cazul în care acestea au fost constatate în cel mult 3 ani de la data producerii lor.

(2) Obligarea la restituirea sumelor încasate fără drept, a contravalorii bunurilor ori serviciilor nedatorate se poate face numai în cazurile în care paguba a fost constatată în cel mult 3 ani de la data primirii sumelor sau bunurilor ori de când au beneficiat de serviciile nedatorate.

(3) Termenele prevăzute de prezentul articol sunt termene de decădere.

Instrucțiune:

Art. 52. — (1) În situația în care comisia de cercetare administrativă face dovada că paguba a fost constatată la mai mult de 3 ani de la data producerii acesteia, MAPN este decăzut din dreptul de a o recupera, atât de la autorul direct al pagubei, cât și de la cei care aveau obligația constatării înăuntrul acestui termen, dacă omisiunea respectivă nu constituie infracțiune.

(2) În situația prevăzută la alin. (1), dacă paguba nu s-a produs prin fapte ce pot constitui infracțiuni, aceasta se scade din evidența contabilă pe baza actului de cercetare administrativă.

17. Ordonanța:

Art. 23. — Acoperirea pagubelor, precum și restituirea sumelor sau plata contravalorii bunurilor ce nu mai pot fi restituite în natură ori a serviciilor nedatorate, recunoscute, se fac prin angajament de plată, în scris, al celui în cauză. În acest caz angajamentul de plată constituie titlu executoriu de la data semnării acestuia.

Instrucțiune:

Art. 53. — (1) Angajamentul de plată este actul juridic unilateral prin care persoana care a produs paguba cercetată administrativ recunoaște că datorează suma prevăzută în cuprinsul său și își asumă obligația de a o plăti integral.

(2) Modelul angajamentului de plată este prevăzut în anexa nr. 4.

(3) Angajamentul de plată se întocmește de persoana care se angajează, în condițiile în care există documente din care rezultă quantumul pagubei sau alte obligații de plată, precum procesul-verbal de inventariere, actul de control/constatare sau procesul-verbal de cercetare administrativă, și se înregistrează la compartimentul documente clasificate.

(4) Angajamentul de plată însoțit de procesul-verbal de cercetare administrativă se transmite la structura financiar-contabilă pentru înregistrarea angajamentului și, după caz, regularizarea evidenței contabile.

(5) În situația în care angajamentul de plată nu este corect și complet întocmit este necesară semnarea unui nou angajament. Dacă, din orice motiv, deficiența constatată nu este remediată în termen de cel mult 10 zile de la data notificării/primirii confirmării de primire poștale/a dovezii electronice în cazul persoanei care a semnat angajamentul de plată, dosarul cercetării administrative se transmite structurii juridice care asigură reprezentarea intereselor MAPN în justiție, potrivit legii, în vederea promovării acțiunii civile, la instanța de contencios administrativ competentă.

CAPITOLUL IV Dispoziții speciale

18. Ordonanța:

Art. 24. — (1) Dacă există suspiciuni rezonabile că faptele prin care s-a produs paguba au caracter infracțional, dosarul cercetării administrative se trimite parchetului competent pentru a lua măsurile legale. Autoritățile publice prevăzute la art. 2 se constituie parte civilă în condițiile

Codului de procedură penală, prin comandanții sau șefii unităților care hotărăsc asupra rezultatului cercetării.

(2) În situația prevăzută la alin. (1), termenul prevăzut la art. 21 alin. (1) se întrerupe de drept.

Instrucțiune:

Art. 54. — Dacă în cursul cercetării administrative, comisia de cercetare apreciază că există o suspiciune rezonabilă cu privire la producerea pagubei prin săvârșirea unor fapte cu caracter infracțional, procedează astfel:

a) ia măsuri de conservare a locului săvârșirii infracțiunii și de ridicare sau conservare a mijloacelor materiale de probă;

b) ia declarații de la persoanele vinovate și de la persoanele care pot da informații despre circumstanțele săvârșirii infracțiunii;

c) determină valoarea pagubei, cu luarea în considerare a prevederilor art. 59 alin. (2);

d) încetează activitățile de cercetare și întocmește procesul-verbal de cercetare administrativă;

e) înregistrează și prezintă, de îndată, procesul-verbal de cercetare administrativă comandantului/șefului prevăzut la art. 21 alin. (5) din ordonanță.

Art. 55. — (1) Comandantul/Șeful unității militare, după primirea dosarului cu rezultatul cercetării pagubelor, în care faptele au fost apreciate ca având caracter infracțional, este obligat să analizeze temeinicia constatărilor și propunerilor și, în cazul în care este de acord cu acestea, să dispună:

a) sesizarea organelor de urmărire penală;

b) înscrierea în ordinul de zi pe unitate a sistării cercetării administrative;

c) măsuri pentru urmărirea soluționării dosarului.

(2) În situația în care comandantul/șeful unității militare apreciază ca netemeinice constatările și propunerile comisiei, dispune, în rezoluție pe procesul-verbal prevăzut la art. 54 lit. d), continuarea cercetării administrative, cu încadrarea în termenul stabilit.

Art. 56. — (1) MAPN se constituie parte civilă, în condițiile Codului de procedură penală, prin comandanții/șefii unităților militare păgubite, pentru toate prejudiciile produse prin fapte care constituie infracțiuni.

(2) Dacă unitatea militară în care s-a produs paguba are personalitate juridică, cererea prin care se constituie parte civilă se promovează prin grija structurii juridice a unității militare respective.

(3) În cazul sesizării organelor de cercetare penală cu privire la producerea prejudiciului prin fapte care au caracter infracțional, termenul de efectuare a cercetării administrative se întrerupe de drept, la data înregistrării la unitatea militară a sesizării.

19. Ordonanța:

Art. 25. — (1) Când parchetul competent a dispus clasarea cauzei sau renunțarea la urmărirea penală, actul de soluționare se comunică unității de la care s-a primit sesizarea, în vederea stabilirii răspunderii materiale, potrivit prevederilor prezentei ordonanțe.

(2) Termenul pentru noua prescripție începe să curgă de la data rămânerii definitive a soluției prevăzute la alin. (1).

Art. 26. — (1) Dacă instanța de judecată pronunță achitarea pentru motivul că fapta nu este prevăzută de legea penală, încetarea procesului penal pentru lipsa plângerii prealabile, autorizării sau sesizării organului competent ori a altei condiții prevăzute de lege, precum și în cazul când există autoritate de lucru judecat, unitatea militară stabilește răspunderea materială în sarcina celor vinovați, potrivit prevederilor prezentei ordonanțe.

(2) În celelalte cazuri de achitare ori de încetare a procesului penal, instanța judecătorească se pronunță și asupra acțiunii civile.

(3) În cazul în care achitarea s-a pronunțat pentru motivul că fapta imputată nu există ori nu a fost săvârșită de cel în cauză, nu pot fi acordate despăgubiri civile și nu vor fi stabilite răspunderi materiale.

Instrucțiune:

Art. 57. — Dacă parchetul competent a dispus clasarea cauzei sau renunțarea la urmărirea penală, precum și în situația în care instanța de judecată a pronunțat una dintre soluțiile prevăzute la art. 26 din ordonanță, căile de atac se exercită conform prevederilor Instrucțiunilor privind activitatea legislativă, de reprezentare și asistență juridică în Ministerul Apărării Naționale, aprobate prin Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.75/2009, republicat.

20. Ordonanța:

Art. 27. — Când încetează raporturile de muncă sau de serviciu ale persoanelor prevăzute la art. 7 și 9, unitățile care au înregistrate în contabilitate debite, indiferent de valoarea lor, transmit titlurile executorii, spre executare, organelor fiscale teritoriale din cadrul Agenției Naționale de Administrare Fiscală în raza cărora domiciliază debitorii. Confirmarea de către aceste organe a primirii titlului executoriu constituie actul pe baza căruia creanța se scade din contabilitatea unității care a transmis titlul executoriu.

Instrucțiune:

Art. 58. — (1) Debitele stabilite prin titluri executorii rămase definitive, ce privesc persoane care nu mai sunt în serviciul MAPN, se transmit pentru înregistrare și urmărire organelor fiscale teritoriale, indiferent de valoarea lor, și se scad din evidența contabilă a unităților militare, pe baza chitanței de luare în debit sau a confirmării primite. Transmiterea debitelor se face în termen de 30 de zile de la data când persoana debitoare încetează raporturile de muncă sau de serviciu cu MAPN.

(2) Titlurile executorii se transmit printr-o adresă, care trebuie să cuprindă:

a) denumirea cu indicativ a unității militare și localitatea;

b) temeiul legal al transmiterii titlului executoriu spre executare;

c) numele, prenumele și codul numeric personal al debitorului;

d) ultimul domiciliu cunoscut al debitorului;

e) alte elemente de identificare a acestuia (locul și data nașterii, seria și numărul actului de identitate etc.);

f) natura debitului și suma de plată rămasă;

g) alte informații necesare încasării debitului prin executarea silită.

(3) În cazul când organele fiscale teritoriale trimit spre soluționare unității militare care a transmis debitul cereri formulate de debitori în legătură cu sumele transmise spre urmărire, aceasta este obligată să le rezolve și să le comunice rezultatul în termenul legal.

(4) În situația în care MAPN a fost obligat prin hotărâri judecătorești rămase definitive la despăgubiri sub formă de plăți periodice (lunare) către terțe persoane, pentru daune cauzate acestora de către persoane care au încetat raporturile de muncă sau de serviciu cu MAPN, debitele stabilite în sarcina persoanelor vinovate prin titluri executorii, ca urmare a efectuării plăților, se transmit semestrial, spre executare, organelor fiscale teritoriale în raza cărora domiciliază debitorii. Transmiterea se face de Direcția generală financiar-contabilă în prima lună a semestrului următor celui în care s-au efectuat plățile.

(5) Pentru personalul care se mută/transferă de la o unitate la alta în cadrul MAPN, titlul executoriu rămâne la unitatea militară la care s-a produs paguba, în vederea recuperării acesteia, iar la noua unitate se transmite o copie a titlului

executoriu și o comunicare scrisă care conține suma rămasă de recuperat și contul unității în care se virează suma reținută lunar.

(6) La mutarea succesivă a personalului, debitul se transmite la noua unitate conform alin. (5) până la stingerea debitului.

(7) La încetarea raporturilor de muncă/de serviciu, ultima unitate militară la care au activat persoanele prevăzute la alin. (5) comunică unității militare care are în evidență debitul acest lucru, pentru transmiterea debitului rămas de recuperat la organul fiscal teritorial.

21. Ordonanța:

Art. 30. — Evaluarea pagubelor se face, potrivit dispozițiilor legale, la data constatării acestora.

Instrucțiune:

Art. 59. — (1) Evaluarea pagubelor produse MApN prin lipsuri ori degradări de bunuri, pentru care se stabilesc răspunderi materiale ori obligații de restituire, potrivit ordonanței, se face în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare, aplicându-se măsura imputării la valoarea lor de înlocuire, la data constatării pagubelor.

(2) În cazul pagubelor produse prin fapte ce constituie infracțiune, evaluarea acestora se face la valoarea de înlocuire a bunurilor lipsă ori degradate la care se adaugă foloasele nerealizate de către unitatea militară păgubită.

Art. 60. — Prin *valoare de înlocuire*, în sensul prezentelor instrucțiuni, se înțelege costul de achiziție al unui bun cu caracteristici și grad de uzură similare celui lipsă în gestiune la data constatării pagubei, care cuprinde prețul de cumpărare practicat pe piață, la care se adaugă taxele nerecuperabile, inclusiv TVA, cheltuielile de transport, aprovizionare și alte cheltuieli, accesorii necesare pentru punerea în stare de utilitate sau pentru intrarea în gestiune a bunului respectiv, și se stabilește potrivit precizărilor din anexa nr. 5.

Art. 61. — Comisia de cercetare este obligată să stabilească valoarea reală a pagubelor, precizând în toate cazurile dispoziția legală care stă la baza calculelor făcute. Documentele întocmite în acest scop cuprind, în mod obligatoriu, pentru fiecare bun care face obiectul pagubei, baza legală a prețului folosit la evaluarea pagubei respective.

Art. 62. — Pentru pagubele pentru care, potrivit art. 6 alin. (1) lit. a)—c), art. 13 alin. (2) și art. 15 din ordonanță, nu se stabilește răspundere materială și urmează a fi scăzute din evidența contabilă a unității militare păgubite, evaluarea bunurilor materiale se face la valoarea contabilă (valoarea de intrare în patrimoniul unității).

Art. 63. — Anexele nr. 1—5 fac parte integrantă din prezentele instrucțiuni.

ANEXA Nr. 1
la instrucțiuni

EXEMPLE DE CALCUL

al cuantumului imputabil în situația în care paguba a fost cauzată, în procesul instruirii, de mai multe persoane, neputându-se stabili cu certitudine măsura în care fiecare a contribuit la producerea ei

a) Dacă valoarea pagubei este mai mică decât totalul a trei solde/salarii lunare nete ale persoanelor vinovate de producerea acesteia, calculate la data constatării pagubei, răspunderea materială individuală se va stabili proporțional cu cele trei solde/salarii lunare nete ale fiecăreia.

Exemplu:

• Valoarea pagubei = 36.000 lei;

• Cuantumurile celor trei solde/salarii lunare nete, calculate la data constatării pagubei, ale persoanelor vinovate, astfel:

A = 36.000 lei;

B = 22.800 lei;

C = 13.200 lei.

TOTAL = 72.000 lei

• Răspunderea materială individuală:

$$A = \frac{36.000 \text{ lei} \times 36.000 \text{ lei}}{72.000 \text{ lei}} = 18.000 \text{ lei}$$

$$B = \frac{22.800 \text{ lei} \times 36.000 \text{ lei}}{72.000 \text{ lei}} = 11.400 \text{ lei}$$

$$C = \frac{13.200 \text{ lei} \times 36.000 \text{ lei}}{72.000 \text{ lei}} = 6.600 \text{ lei}$$

TOTAL: 36.000 lei

Răspunderea materială individuală stabilită proporțional cu cele trei solde/salarii lunare nete ale persoanelor vinovate se poate determina și astfel:

— valoarea pagubei se împarte la totalul soldelor/salariilor lunare nete ale persoanelor vinovate, calculate la data constatării pagubei, obținându-se un coeficient unic;

— coeficientul unic se înmulțește cu solda lunară netă/salariul lunar net al fiecărei persoane vinovate, obținându-se răspunderea materială individuală.

Rezultă:

• Stabilirea coeficientului: 36.000 lei: 72.000 lei = 0,5

• Răspunderea materială individuală:

A = 36.000 lei x 0,5 = 18.000 lei;

B = 22.800 lei x 0,5 = 11.400 lei;

C = 13.200 lei x 0,5 = 6.600 lei.

TOTAL: 36.000 lei

b) Dacă valoarea pagubei este mai mare decât totalul celor trei solde/salarii lunare nete ale persoanelor vinovate de producerea acesteia, calculate la data producerii pagubei, răspunderea materială individuală se va stabili în limita a trei solde/salarii lunare nete ale fiecăreia. Diferența de pagubă care depășește această limită se scade din evidența contabilă a unității militare.

Exemplu:

• valoarea pagubei = 75.000 lei;

• totalul celor trei solde/salarii lunare nete, calculate la data constatării pagubei, ale persoanelor vinovate = 72.000 lei, din care:

A = 36.000 lei;

B = 22.800 lei;

C = 13.200 lei.

• diferența de 3.000 lei, până la valoarea integrală a pagubei, se scade din evidența contabilă a unității militare păgubite, conform competențelor stabilite.

EXEMPLE DE CALCUL

al cuantumului imputabil în situația în care paguba a fost cauzată de mai multe persoane, neputându-se stabili cu certitudine măsura în care fiecare a contribuit la producerea ei

a) În cazul în care paguba a fost cauzată în comun de mai multe persoane, fără a se putea determina măsura în care a participat fiecare la producerea acesteia, iar fapta generatoare nu constituie infracțiune, răspunderea materială individuală se va determina proporțional cu solda netă/salariul net din luna constatării pagubei.

Exemplu:
Într-o unitate militară s-a constatat o pagubă în valoare de 20.000 lei, pentru care răspund un ofițer având solda netă de 7.340 lei, un subofițer având o soldă netă de 4.968 lei și un personal civil cu un salariu net de 3.692 lei. Cuantumul răspunderii materiale individuale se calculează astfel:

- se stabilește totalul soldelor/salariilor nete ale persoanelor vinovate: 7.340 lei + 4.968 lei + 3.692 lei = 16.000 lei;
- valoarea pagubei de 20.000 lei se raportează la acest total, obținându-se coeficientul de repartizare: 20.000 lei: 16.000 lei = 1,25;

— coeficientul de repartizare se înmulțește cu solda netă/salariul net al fiecărei persoane, obținându-se suma pentru care se angajează răspunderea materială individuală:

- ofițerul 7.340 lei x 1,25 = 9.175 lei;
- subofițerul 4.968 lei x 1,25 = 6.210 lei;
- salariatul civil 3.692 lei x 1,25 = 4.615 lei.

TOTAL: 20.000 lei

b) În cazul în care paguba s-a produs într-o gestiune în care manipularea bunurilor se face în colectiv sau în schimburi succesive, fără predarea gestiunii între schimburi, și nu se poate determina măsura în care fiecare a contribuit la producerea ei, iar fapta generatoare nu constituie infracțiune, răspunderea materială a fiecăruia se determină în funcție de solda netă/salariul net de la data constatării pagubei, proporțional cu timpul lucrat de fiecare gestionar de la ultima inventariere a bunurilor.

Exemplu:
Într-o gestiune s-a constatat o pagubă în valoare de 40.000 lei.
Manipularea bunurilor s-a făcut în comun de trei persoane care au soldele/salariile nete la data constatării pagubei, astfel:

Gestionarul	Solda netă	Timpul lucrat (zile)
A	5.520 lei	40
B	6.150 lei	20
C	6.300 lei	60

Stabilirea cuantumului răspunderii materiale individuale a celor trei gestionari se va face proporțional cu solda netă/salariul net din luna în care s-a constatat paguba și timpul cât a manipulat fiecare bunurile, de la ultima inventariere, astfel*):

Gestionarul	Solda netă	Timpul lucrat (zile)	Total	Modul de calcul al cuantumului răspunderii materiale individuale
0	1	2	3 = 1 x 2	4
A	5.520 lei	40	220.800 lei	$\frac{220.800 \text{ lei} \times 40.000 \text{ lei}}{721.800 \text{ lei}} = 12.236 \text{ lei}$
B	6.150 lei	20	123.000 lei	$\frac{123.000 \text{ lei} \times 40.000 \text{ lei}}{721.800 \text{ lei}} = 6.816 \text{ lei}$
C	6.300 lei	60	378.000 lei	$\frac{378.000 \text{ lei} \times 40.000 \text{ lei}}{721.800 \text{ lei}} = 20.948 \text{ lei}$
TOTAL:			721.800 lei	40.000 lei

*) Tabelul este reprodus în facsimil.

ELEMENTE ORIENTATIVE
privind conținutul procesului-verbal de cercetare administrativă

Procesul-verbal de cercetare administrativă trebuie să cuprindă, în principiu, următoarele părți:

- 1) partea introductivă;
- 2) conținutul (cuprinsul);
- 3) concluziile și propunerile comisiei de cercetare;
- 4) încheierea procesului-verbal.

1. La partea introductivă, orice proces-verbal de cercetare administrativă trebuie să cuprindă următoarele elemente:

- denumirea cu indicativ a unității (eșalonului) de care aparține comisia de cercetare;
- denumirea de „proces-verbal”;
- localitatea și data când s-a încheiat;
- compunerea comisiei de cercetare, cu indicarea gradului, numelui și prenumelui persoanelor și calității acestora (funcția de bază), documentele prin care se atribuie calitatea de membru în comisia de cercetare (ordin de zi pe unitate, delegație permanentă, ordin de serviciu);
- denumirea cu indicativ a unității în care s-a produs paguba, arătându-se natura, obiectul și valoarea pagubei;
- timpul întrebuințat pentru efectuarea cercetării administrative, exprimat în zile.

2. La partea privind conținutul (cuprinsul) procesului-verbal de cercetare administrativă se vor indica:

A. În cazul pagubelor imputabile produse prin fapte ce nu au aspect infracțional:

a) obiectul cercetării, arătându-se rezumativ conținutul actului de constatare (sesizare) a existenței pagubei;

b) constatările ce rezultă din cercetarea administrativă, precizându-se:

- cauzele, împrejurările și condițiile în care s-au produs pagubele;
- actele normative existente în vigoare la data producerii pagubelor, încălcate de către persoanele vinovate;
- legătura causală ce există între acțiunea persoanelor și paguba produsă;
- registrele și operațiile contabile, precum și orice alte acte sau documente care prin conținutul sau încheierea lor confirmă în mod cert existența pagubei;
- denumirea bunurilor, cantitatea, starea calitativă, prețul unitar și valoarea totală, cu indicarea bazei legale a prețurilor;
- valoarea totală a pagubelor, arătându-se când este cazul și partea din valoarea ce urmează a fi aprobată la scădere datorită depășirii cuantumului maxim imputabil;
- persoanele care se fac vinovate de pagubele produse, caracterul faptelor săvârșite, partea de vină a fiecărei persoane, precizându-se valoarea pagubei ce urmează să fie acoperită, prevederile legale în baza cărora trebuie să răspundă material;

c) persoanele care urmează să răspundă material pentru recuperarea pagubelor vor fi menționate cu următoarele date obligatorii:

- numele și prenumele vinovatului;
- data și locul nașterii (comuna, orașul, județul);
- codul numeric personal;

— gradul, funcția, unitatea militară, agentul economic, societatea sau instituția publică unde este încadrat în momentul când se întocmește procesul-verbal de cercetare administrativă;

— seria, numărul, data eliberării actului de identitate și autoritatea care l-a emis;

— domiciliul la data întocmirii procesului-verbal (localitatea, strada, numărul, sectorul și județul);

— funcția îndeplinită în exercitarea căreia a produs sau înlesnit producerea pagubei și durata îndeplinirii acesteia, cu indicarea numărului ordinului de zi pe unitate de numire și schimbare din funcție.

Pentru militarii în termen se va menționa, în plus, domiciliul avut înainte de încorporare și centrul militar prin care au fost încorporați și trecuți în rezervă. Pentru cadrele militare în rezervă (retragere) se vor arăta centrele militare care i-au luat în evidență;

— recapitularea pagubelor imputabile și răspunderilor materiale pe persoane, în raport cu partea de vină a fiecăreia sau prin aplicarea principiului răspunderii materiale solidare.

B. În cazul pagubelor produse prin fapte ce constituie infracțiuni

Conținutul procesului-verbal de cercetare administrativă a pagubelor produse prin fapte pentru care există suspiciuni rezonabile cu privire la caracterul infracțional al acestora cuprinde, de regulă, aceleași elemente ca și procesul-verbal de cercetare a pagubelor produse prin fapte ce nu au caracter infracțional. În aceste situații, răspunderea materială fiind integrală, în conținutul procesului-verbal vor lipsi elementele privitoare la răspunderea materială limitată.

Cauzele, împrejurările și documentele care susțin caracterul infracțional al faptelor săvârșite se vor consemna în amănunt în cuprinsul procesului-verbal.

Procesul-verbal de cercetare administrativă a unor pagube produse prin fapte ce constituie infracțiuni nu se fracționează pe persoane sau pe acțiuni păgubitoare decât în cazurile în care organele de urmărire penală dau indicații în acest sens.

În cuprinsul procesului-verbal de cercetare administrativă a pagubelor produse prin fapte ce constituie infracțiuni, comisia de cercetare nu va face calificarea faptelor prin care s-au produs pagubele (delapidare, furt, abuz în serviciu, înșelăciune etc.) și nici încadrarea lor în textele Codului penal, întrucât calitatea faptelor și încadrarea lor juridică sunt de competența parchetelor și instanțelor competente.

De asemenea, în cuprinsul oricărui proces-verbal de cercetare administrativă, dar mai ales în cel care privește pagubele produse prin fapte ce constituie infracțiuni, nu se vor folosi termeni ca: învinuit, infractor, delapidator, inculpat, ci numai acela de vinovat sau persoană răspunzătoare.

C. În cazul pagubelor produse de către persoane din afara Ministerului Apărării Naționale

Procesul-verbal de cercetare administrativă privind pagubele produse de către persoane din afara Ministerului Apărării Naționale trebuie să cuprindă:

- a) obiectul cercetării;
- b) constatările în care se concretizează:
 - în ce constau pagubele și valorile lor;
 - cauzele, împrejurările și condițiile în care s-au produs;

— documentele și faptele care dovedesc aceste pagube;
— persoanele (fizice sau juridice) care trebuie să răspundă de repararea lor, cărora li se vor arăta toate datele cu privire la identificare: locul și data nașterii, domiciliul (sediul), locul de muncă și alte date similare;

— martorii — cu indicarea datelor de identitate — sau oricare alte probe ce trebuie administrate de instanțele judecătorești, la cererea Direcției generale juridice din Ministerul Apărării Naționale.

D. În cazul pagubelor produse prin fapte sau împrejurări pentru care, potrivit dispozițiilor legale, pagubele se dau la scădere:

a) obiectul cercetării;

b) constatările, în care se arată:

— în ce constau pagubele și valoarea lor;

— cauzele, împrejurările și condițiile care justifică darea la scădere, cu indicarea documentelor justificative;

— temeiul legal în baza căruia comisia de cercetare, ținând seama de elementele arătate mai sus, face propuneri pentru darea la scădere a valorii unor asemenea pagube;

— eșalonul care urmează să avizeze darea la scădere.

La pagubele ce se propun a fi date la scădere în condițiile art. 15 din ordonanță, întrucât cheltuielile de cercetare, stabilire a răspunderii materiale și de recuperare întrec cuantumul valorii lor, în actul de constatare se va face un calcul economic care să ducă la necesitatea dării la scădere.

E. În cazul când cercetarea are ca obiect compensarea reciprocă între lipsuri și plusuri de mijloace materiale:

a) în ce constau plusurile, starea calitativă și valoarea lor;

b) în ce constau lipsurile, starea calitativă și valoarea lor;

c) împrejurările în care s-au constatat plusurile și lipsurile, cauzele care le-au determinat, gestiunile în care s-au produs, legătura de cauzalitate între plusuri și lipsuri;

d) dacă, între plusuri și lipsuri, compensarea reciprocă se încadrează în prevederile actelor normative în vigoare și măsura în care cauzele și împrejurările justifică aceste compensări.

3. La partea de concluzii și propuneri a procesului-verbal de cercetare administrativă, comisia de cercetare este obligată să arate succint cauzele și împrejurările în care au fost săvârșite faptele păgubitoare, natura faptelor și întinderea prejudiciului, persoanele vinovate și care trebuie să răspundă de repararea prejudiciului, întinderea răspunderii materiale la fiecare persoană în parte și alte concluzii ce rezultă din constatări și cercetări, precum și propuneri cu privire la hotărârea pe care o poate adopta comandantul/șeful unității, pe baza dosarului cercetării, astfel: înaintarea dosarului cercetării administrative la structura juridică, în termen de 15 zile de la aprobarea procesului-verbal de cercetare administrativă, în vederea promovării acțiunii civile la instanța de contencios administrativ competentă; sesizarea organelor de urmărire penală când paguba s-a produs prin fapte ce pot constitui infracțiuni; darea la scădere a pagubelor — integral sau parțial — și alte propuneri similare.

4. La partea de încheiere a procesului-verbal de cercetare administrativă se arată:

a) numărul de exemplare în care s-au întocmit procesul-verbal de cercetare și destinația fiecărui exemplar;

b) mențiunea că anexele (se arată numărul lor) fac parte integrantă din procesul-verbal și că s-au atașat la procesul-verbal exemplarul nr. 1.

În cazul când documentele sprijinitoare ale constatărilor consemnate în procesul-verbal de cercetare sunt numeroase sau voluminoase, acestea se constituie în dosare separate, se numerează, se certifică și se atașează la procesul-verbal de cercetare exemplarul nr. 1. Pe fiecare filă a procesului-verbal și a documentelor din dosarul cercetării se aplică pe colțul din dreapta jos ștampila structurii de control sau ștampila cu indicativ a unității, în cazul în care comisia de cercetare administrativă nu face parte dintr-o structură de control specializată.

Procesul-verbal de cercetare administrativă poartă semnătura (semnăturile) membrilor comisiei de cercetare administrativă, a comandantului (șefului) unității militare păgubite când cercetarea se face de către comisii de la eșalonul superior, a șefului compartimentului în care s-a produs paguba și a persoanelor vinovate.

În cazul cercetărilor executate de către comisii ale eșaloanelor superioare/structurii de control specializate și când procesele-verbale respective se încheie la sediul acestor eșaloane/structuri, fără a mai fi necesară deplasarea acestor comisii la sediul unității militare păgubite, precum și în cazul în care de la persoanele vinovate s-au primit prin poștă chestionare, note explicative și angajamente scrise pentru acoperirea pagubei, nu se mai semnează procesul-verbal de către persoanele în cauză, comisia de cercetare având obligația de a proceda după cum se arată la alineatul următor.

În situații deosebite, temeinic justificate, când deși procesul-verbal de cercetare administrativă se încheie la sediul unității păgubite și persoanele vinovate nu pot semna acest proces-verbal, comisia de cercetare va face mențiunea despre aceasta, justificând cauzele și făcând legătura cu notele explicative de la dosar;

c) eventualele obiecții făcute de către reprezentanții unității sau persoanele vinovate cu ocazia semnării procesului-verbal.

Dacă reprezentanții unității sau persoanele vinovate refuză să semneze procesul-verbal, comisia de cercetare menționează aceasta chiar pe procesul-verbal la partea de încheiere.

Dacă aceste persoane au obiecții de făcut asupra constatărilor din cuprinsul procesului-verbal, comisia de cercetare va solicita acestora să depună obiecții scrise ori să le scrie pe ultima filă a procesului-verbal.

Comisia de cercetare este obligată să verifice obiecțiile făcute și, dacă le găsește întemeiate, să modifice în mod corespunzător procesul-verbal. În cazul în care constată că obiecțiile nu sunt întemeiate, le respinge printr-o notă separată, care constituie anexă la procesul-verbal.

Pentru prevenirea obiecțiilor, comisia de cercetare va aduce constatările la cunoștința reprezentanților unității sau persoanelor vinovate pe parcursul cercetării și înainte de a se scrie procesul-verbal.

În cazul în care comisia de cercetare nu consideră întemeiate obiecțiile formulate, va expune documentat în procesul-verbal motivele netemeinicii lor.

ÎNREGISTRAT LA UNITATEA MILITARĂ

Nr. din

ANGAJAMENT DE PLATĂ

— Model —

Subsemnatul,, cod numeric personal domiciliat în, str. nr., bl., sc., ap., județul/sectorul, posesor al actului de identitate* seria nr., eliberat de la data de, având funcția de la, luând cunoștință de faptul că prin s-a constatat că din vina mea am produs la Unitatea Militară nr.** o pagubă de (.....) lei, provenită din, (recunosc că am beneficiat fără temei legal de drepturi bănești, bunuri materiale, în sumă de lei), constatată cu ocazia (predării-primirii gestiunii, controlului financiar, trecerii în rezervă etc.).

Îmi iau angajamentul de a plăti această sumă entității păgubite astfel:

Prezentul angajament l-am luat în conformitate cu

În cazul nerespectării angajamentului de plată se va proceda la executarea silită.

Dat astăzi,

Semnătura

Semnat în fața noastră,
Comisia de cercetare administrativă

.....
.....
.....

* Se atașează o copie a actului de identitate la prezentul angajament.

** Unitatea militară, instituția, agentul economic la care lucrează la data semnării angajamentului.

PRECIZĂRI**privind evaluarea pagubelor și stabilirea valorii de înlocuire**

1. În cazul lipsurilor de bunuri materiale, evaluarea pagubelor se face astfel:

a) pentru bunurile cu specific militar se iau ca bază prețurile actualizate, solicitate în scris de cei interesați de la autoritățile contractante cu competențe stabilite în achiziția centralizată de bunuri. Comunicarea prețurilor se face în termen de 5 zile de la data înregistrării raportului unității interesate. Când pentru unul și același bun sunt stabilite prețuri diferențiate se va lua ca bază de calcul prețul cel mai mare;

b) pentru bunurile care se vând prin rețeaua comercială, evaluarea pagubelor se face pe baza prețurilor care se practică pe piață la data constatării acestora, preluate din ofertele de preț (catalogul electronic), cel puțin 3 oferte, luându-se în calcul prețul cel mai mic rezultat din analiza acestora, dar cel puțin egal cu prețul la care au fost procurate bunurile de către MAPN;

c) în cazul bunurilor care nu pot fi cumpărate de pe piață, valoarea de înlocuire se stabilește de către comisia de cercetare împreună cu o comisie formată din specialiști în domeniul respectiv, pe baza unei analize temeinice și documentate, astfel încât să fie asigurată acoperirea pagubelor.

În legătură cu aplicarea acestor prevederi se fac următoarele precizări:

— pentru bunurile materiale realizate în cadrul unităților militare, evaluarea se face astfel încât să se recupereze toate cheltuielile efectuate cu materiile prime, materiale, combustibil etc., calculate conform Instrucțiunilor privind managementul

activităților de producție din unitățile Ministerului Apărării Naționale, aprobate prin Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.9/2011, cu completările ulterioare;

— pentru bunurile materiale cu specific militar (armament, muniții, explozivi, mijloace de inițiere și darea focului, bunuri materiale din categoria tehnicii de luptă, piese de schimb din complete sau loturi, accesorii, similare) aprovizionate cu mult timp în urmă și care se mai mențin în înzestrarea unităților militare, valoarea bunurilor se stabilește cu avizul Direcției generale pentru armamente (DGArm), prin compararea sau asocierea lor cu prețurile bunurilor aprovizionate în ultimul timp de MAPN. Comunicarea prețurilor se face în cel mult 5 zile de la data înregistrării solicitării unităților militare interesate la DGArm;

— pentru obiectele de muzeu și lucrările de artă plastică, cărora nu li se poate determina prețul, valoarea de înlocuire se stabilește ținându-se seama de condițiile în care s-au achiziționat (valoarea de estimare actualizată în inventar), valoarea istorică, documentară sau artistică și alte elemente necesare pentru o corectă evaluare, ținând seama de metodologia care se aplică pentru aceste situații pe plan național;

— pentru cărțile și publicațiile din fondul bibliotecilor militare, care nu se mai găsesc de vânzare pe piață, valoarea de înlocuire se stabilește prin compararea sau asocierea lor cu prețul unor cărți sau publicații din același domeniu, același gen

literar, de același autor sau autori diferiți, editate în condiții similare și cu un număr comparabil de pagini;

— în cazul în care în vederea evaluării pagubei este necesară o expertiză, aceasta se va efectua prin grija unității păgubite, de către persoane de specialitate, aplicându-se corespunzător dispozițiile legale privind expertizele. În acest scop se vor folosi cu prioritate persoane din cadrul MAPN, care au calitatea de experți evaluatori. Până la întocmirea raportului de expertiză termenul pentru efectuarea cercetării administrative poate fi suspendat;

d) bunurile reprezentând producția neterminată, care fac obiectul pagubei, se evaluează pe baza tuturor cheltuielilor efectuate până la data constatării acesteia potrivit evidențelor (materii prime și materiale, manoperă, cota de regie etc.). Valoarea materiilor prime și materialelor se calculează prin aplicarea prevederilor lit. a) și b), după caz;

e) documentele militare de transport pierdute din neglijență înainte de a fi folosite, indiferent dacă au fost sau nu completate, se impută luându-se ca bază de calcul prețurile cu care se procură de Ministerul Apărării Naționale, la data constatării pagubelor;

f) documentele militare de transport întrebuințate în mod ilegal se impută la valoarea costului real al călătoriei pe distanța pe care au fost folosite, după tarifele în vigoare practicate la data constatării pagubei. În cazul în care această valoare este mai mică decât prețul plătit de către MAPN pentru procurarea documentelor militare de transport respective, valoarea de imputare se stabilește luând ca bază de calcul prețul de procurare;

g) evaluarea pagubelor cauzate prin pierderea (decesul) unui animal se face luându-se ca bază de calcul prețul animalului din categoria respectivă, la data constatării pagubei, după metodologia stabilită de organele în drept;

h) materialele rezultate din casarea bunurilor constatate lipsă se evaluează luând ca bază de calcul prețul cu care acestea se achiziționează de către operatorii economici de profil, la data constatării pagubei.

2. În cazul degradărilor de bunuri, evaluarea pagubelor se face astfel:

a) dacă bunurile pot fi reparate sau recondiționate pentru a fi repute în stare de funcționare (utilizare) se iau în calcul cheltuielile efectuate în acest scop.

Pentru bunurile reparate sau recondiționate în unitățile militare, evaluarea se va face având în vedere cheltuielile efectuate cu:

- materiile prime, materialele, piesele de schimb folosite;
- manopera personalului care a participat la reparare (recondiționare).

Costul reparației (costul de producție) cuprinde cheltuielile directe la care se adaugă cheltuielile indirecte prin cota de regie aplicată valorii cheltuielilor directe cu personalul direct productiv:

$$C_p = N \cdot S_m \cdot (1 + c_r) + C_{mat}, \text{ unde:}$$

- C_p reprezintă costul reparației (costul de producție);
- N este norma de manoperă pentru executarea reparației, conform comenzii;
- S_m — salariul mediu orar, în vigoare la secția de mentenanță a echipamentelor militare (SMEM) care execută reparația;
- C_{mat} — suma cheltuielilor directe cu materialele, piesele de schimb etc.;

— c_r — cota de regie, în vigoare la SMEM care execută reparația;

b) dacă bunurile degradate pot fi, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, valorificate ca atare, cu prețuri reduse, se va lua ca bază de calcul diferența dintre prețul bunului respectiv (la valoarea de înlocuire), după caz, și prețul ce se obține prin valorificare;

c) dacă prin reparare sau recondiționare se obține un bun de calitate inferioară, la cheltuielile prevăzute la lit. a) se adaugă diferența de preț dintre prețul bunului respectiv (la valoarea de înlocuire), după caz, și prețul bunului reparat sau recondiționat;

d) dacă bunurile degradate se utilizează ca materie primă pentru producerea altor bunuri se va lua ca bază de calcul diferența de preț dintre prețul bunului și prețul materiei prime pe care a înlocuit-o;

e) dacă bunurile degradate au fost produse în unitatea păgubită și nu mai pot fi reparate, recondiționate sau valorificate se va lua ca bază de calcul costul real potrivit evidențelor, iar în cazul în care au fost cumpărate se iau în calcul toate cheltuielile făcute pentru achiziția bunurilor;

f) evaluarea pagubelor produse la autovehicule se va face potrivit prevederilor pct. 5.

3. În cazul bunurilor pentru care sunt stabilite durate normale de serviciu ori de funcționare (norme de timp, norme de parcurs etc.), determinarea gradului de uzură din momentul producerii pagubei se face în raport cu gradul de îndeplinire a normei, dacă acesta se poate stabili pe baza datelor din evidență ori din alte documente (cărți de exploatare, fișe din care rezultă introducerea bunului în serviciu, inventare ale completelor, procese-verbale de declasare, liste de inventariere etc.). În acest caz, evaluarea pagubei se face scăzând din prețul integral al bunului respectiv în stare nouă cota-parte corespunzătoare gradului de îndeplinire a normei (durata reală de funcționare raportată la durata normală de funcționare; numărul de motokilometri efectivi sau echivalenți parcurși, raportat la numărul de motokilometri prevăzuți prin norma de parcurs).

4. Determinarea gradului de uzură pentru alte bunuri decât cele prevăzute la pct. 3 se face în raport cu starea calitativă la care se găseau la data lipsei (pierderii) sau degradării acestora, stabilită pe baza datelor din evidența operativă (documente) și altor probe legale. În acest caz, evaluarea pagubei se face astfel:

a) pentru bunurile având stare calitativă „Nou”, se face la prețul integral stabilit potrivit pct. 1;

b) pentru bunurile având starea calitativă „Folosit”, prețul integral se reduce cu 20%;

c) pentru bunurile având starea calitativă „Cu nevoi de reparații”, prețul integral se reduce cu 50%;

d) pentru bunurile având starea calitativă „Propus pentru declasare/scoatere din funcțiune”, prețul integral se reduce cu 85%.

Încadrarea bunurilor în una dintre stările calitative de mai sus se face potrivit criteriilor stabilite prin instrucțiunile pentru evidența bunurilor materiale din armată.

5. Modul de evaluare a pagubelor produse prin: neîndeplinirea normelor de parcurs între reparații, consumul ilegal de resurse, avarii și accidente de circulație la autovehicule

Constatarea tehnică și cercetarea situațiilor de neîndeplinire a normelor de parcurs între reparațiile de nivel intermediar și de nivel complex ale autovehiculelor, a avariilor, stricăciunilor și accidentelor de circulație se execută conform prevederilor regulamentelor și instrucțiunilor în vigoare.

I. Evaluarea pagubelor produse prin neîndeplinirea normelor de parcurs între reparații

Valoarea pagubelor produse prin neîndeplinirea normei de parcurs între reparații de nivel intermediar și de nivel complex la autovehiculele, motoarele și agregatele acestora, în cazul în care

acestea sunt stabilite a se executa prin normativele tehnice ale producătorului, actele normative în vigoare sau Planurile MCF elaborate și aprobate la nivelul MAPN, se calculează după cum urmează:

A. Când autovehiculul (motorul, agregatul) se găsește după reparația de nivel intermediar și de nivel complex și nu a îndeplinit norma până la prima reparație de nivel intermediar sau se află după ultima reparație de nivel intermediar și nu a îndeplinit norma până la următoarea reparație de nivel complex:

Costul reparației de nivel intermediar sau de nivel complex executate pentru repunerea în stare de funcționare (lei)

$$\text{Val. pagubei (P)} = \frac{\text{Costul reparației de nivel intermediar sau de nivel complex executate pentru repunerea în stare de funcționare (lei)}}{\text{Norma de parcurs (nr. de km sau ore) între două reparații consecutive, de nivel intermediar sau de nivel complex}} \times \text{nr. de km (ore) neîndepliniți din norma respectivă}$$

Exemplul 1 de calcul

Un autovehicul reparat de nivel complex nu a îndeplinit norma până la introducerea în reparație de nivel intermediar cu 700 km (ore). Reparația de nivel intermediar executată pentru repunerea lui în stare de funcționare a costat 30.000 lei. Norma de parcurs pe care autovehiculul trebuia să o efectueze după reparația de nivel complex până la următoarea reparație de nivel intermediar este de 1.400 km (ore).

În această situație, valoarea pagubei este:

$$P = \frac{30.000 \text{ lei}}{1.400 \text{ km}} \times 700 \text{ km} = 15.000 \text{ lei}$$

Exemplul 2 de calcul

Un autovehicul nu a îndeplinit cu 200 km (ore) norma de parcurs până la introducerea în reparație de nivel complex. Reparația ce s-a executat pentru repunerea lui în stare de funcționare a costat 60.000 lei. Norma de parcurs între două reparații de nivel complex este de 6.000 km (ore).

Valoarea pagubei este:

$$P = \frac{60.000 \text{ lei}}{6.000 \text{ km}} \times 200 \text{ km} = 2.000 \text{ lei}$$

B. Când autovehiculul se găsește între două reparații de nivel intermediar succesive (de nivel complex la motoare, agregate):

Costul reparației de nivel intermediar executate pentru repunerea în stare de funcționare (lei)

$$\text{Val. pagubei (P)} = \frac{\text{Costul reparației de nivel intermediar executate pentru repunerea în stare de funcționare (lei)}}{\text{Norma de parcurs între două reparații de nivel intermediar (km, ore)}} \times \text{nr. de km (ore) neîndepliniți din norma respectivă}$$

Exemplu de calcul

Un motor V2 nu a îndeplinit din normă până la introducerea în reparație de nivel complex 140 km (ore). Costul reparației executate pentru repunerea în stare de funcționare a fost de 12.000 lei. Norma de parcurs între două reparații de nivel complex ale motorului este de 1.400 km (ore).

În acest caz, valoarea pagubei este:

$$P = \frac{12.000 \text{ lei}}{1.400 \text{ km}} \times 140 \text{ km} = 1.200 \text{ lei}$$

II. Evaluarea pagubelor produse prin consumul ilegal de resurse

A. Resursele consumate peste drepturile anuale alocate fără aprobarea organului competent stabilit prin normativele în vigoare, precum și folosirea autovehiculelor în interesul serviciului, dar în alte condiții decât cele prevăzute prin actele normative, chiar dacă nu au fost depășite drepturile anuale alocate, se consideră pagubă pentru care se stabilesc răspunderi materiale în sarcina celor vinovați.

Pentru aceste situații, valoarea pagubei se stabilește pe baza cheltuielilor efective de transport [costul carburanților și

lubrifiantilor, solda (salariul) conducătorului auto, uzura autovehiculelor, alte date] calculate în funcție de kilometri (orele) consumați.

B. Paguba produsă prin folosirea ilegală a autovehiculelor în interes personal se calculează prin înmulțirea numărului de kilometri efectivi (ore) consumați cu valoarea acestora prevăzută în dispozițiile emise de șeful Statului Major al Apărării.

Exemplu de calcul

La o unitate militară s-au consumat peste drepturile alocate la un autoturism Dacia Duster un număr de 500 km. Costul unui

kilometru pentru acest tip și marcă de autovehicul stabilit prin actele normative în vigoare este de 3,50 lei.

Valoarea pagubei (P) = 500 km x 3,50 lei/km = 1.650 lei.

III. Evaluarea pagubelor produse prin avarii și stricăciuni

A. În cazul în care autovehiculele, motoarele, agregatele deteriorate înainte îndeplinirii normei de rulaj se repun în stare de funcționare printr-o reparație, acestea vor funcționa în continuare până la îndeplinirea normei de introducere în reparație de nivel intermediar sau de nivel complex, dacă este cazul.

În aceste situații, valoarea pagubei este egală cu valoarea reparației, stabilită după cum urmează:

a) în cazul în care reparația se execută la un operator economic autorizat, valoarea pagubei este reprezentată de valoarea facturii emise de acesta după efectuarea reparației și executarea recepției acesteia de către unitatea militară beneficiară;

b) în cazul în care reparația se execută în cadrul unei SMEM, valoarea reparației se determină în conformitate cu prevederile art. 32 alin. (2) din Instrucțiunile privind managementul activităților de producție din unitățile Ministerului Apărării Naționale, aprobate prin Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.9/2011, cu completările ulterioare.

Costul reparației (costul de producție) cuprinde cheltuielile directe, la care se adaugă cheltuielile indirecte prin cota de regie aplicată valorii cheltuielilor directe cu personalul direct productiv:

$$C_p = N \cdot S_m \cdot (1 + c_r) + C_{mat}, \text{ unde:}$$

- C_p reprezintă costul reparației (costul de producție);
- N este norma de manoperă pentru executarea reparației, conform comenzii;
- S_m — salariul mediu orar, în vigoare la SMEM care execută reparația;
- C_{mat} — suma cheltuielilor directe cu materialele, piesele de schimb etc.;
- c_r — cota de regie, în vigoare la SMEM care execută reparația.

Exemplul 1 de calcul

Un motor V_2 s-a gripat din cauza ruperii axului vertical de comandă a pompei de ulei ca urmare a cedării materialului, din cauze analizate și justificate. La demontare s-a constatat că motorul necesită o reparație prin înlocuirea axului vertical și a cuzineților, reparație pe care operatorul economic autorizat o facturează la suma de 8.200 lei. Aceasta constituie valoarea pagubei produse în urma griparii motorului.

Întrucât suma de 8.200 lei constituie pagubă pentru care nu se stabilește răspundere materială, va fi aprobată la scădere de către organul competent, în conformitate cu prevederile prezentelor instrucțiuni.

Exemplul 2 de calcul

S-a deteriorat o cutie de viteză de tanc ca urmare a nerespectării regulilor de exploatare. Aceasta a fost repusă în stare de funcționare printr-o reparație de nivel luptă executată în SMEM.

Cu ocazia reparației s-au înlocuit următoarele piese:

— un carter superior =	1.850 lei
— un pinion viteză a II-a =	560 lei
— un pinion viteză a III-a =	1.050 lei
— valoarea totală a pieselor — C_{mat} =	3.460 lei

Pentru efectuarea reparației s-au consumat în mod real $N = 30$ ore/om.

Salariul mediu orar în vigoare la SMEM care a executat reparația este de $S_m = 50$ lei.

Cota de regie în vigoare la SMEM care a executat reparația este de $c_r = 100\%$.

Valoarea pagubei este:

$$C_p = 30 \times 50 \left(1 + \frac{100}{100}\right) + 3.460 = 6.460 \text{ lei}$$

Pentru această sumă se stabilesc răspunderi materiale în sarcina persoanelor care se fac vinovate de nerespectarea regulilor de exploatare, în conformitate cu prevederile prezentelor instrucțiuni.

B. Dacă la un autovehicul (motor, agregat) avariat înainte de îndeplinirea normei de introducere în reparație de nivel intermediar sau de nivel complex se execută una dintre aceste reparații pentru repunerea lui în stare de funcționare, i se acordă o nouă normă de rulaj corespunzătoare ciclului în care se află.

În această situație, cuantumul pagubei (P) va fi egal cu:

$$P = P_1 + P_2, \text{ în care:}$$

P_1 = paguba rezultată din costul pieselor și subansamblelor deteriorate prin avarie care nu se înlocuiesc în mod normal la o reparație de nivel ridicat sau de nivel complex;

P_2 = paguba rezultată din costul resurselor neîndeplinite din norma de funcționare până la reparația de nivel intermediar (de nivel complex) calculată după relația:

$$P_2 = \frac{C - P_1}{N} \cdot n, \text{ în care:}$$

C = costul total al reparației înscris în factura emisă de operatorul economic autorizat sau valoarea devizului emis de SMEM;

N = norma de resurse stabilită între două reparații de nivel intermediar sau de nivel complex (după caz);

n = numărul de kilometri (ore) neefectuați de autovehiculul (motorul, agregatul) avariat.

Exemplul 1 de calcul

Un motor V_2 s-a avariat prin cedarea materialului unei biele, din cauze analizate și justificate, după 1.260 km de rulaj. Norma de funcționare între două reparații este de 1.400 km. Nu a îndeplinit din această normă:

$$1.400 \text{ km} - 1.260 \text{ km} = 140 \text{ km.}$$

Avaria motorului se remediază printr-o reparație de nivel complex.

În actul de constatare se menționează că au fost deteriorate din cauza avariei următoarele piese ce nu se înlocuiesc în mod normal la reparația de nivel complex: una pereche cartere, una bielă principală, una bielă anexă.

Valoarea pagubei rezultată din costul pieselor deteriorate și care nu trebuiau înlocuite (P_i) este următoarea:

— una pereche de cartere =	9.200 lei
— una bielă principală =	1.600 lei
— una bielă anexă =	800 lei
— TOTAL P_1 =	11.600 lei

Reparația de nivel complex a fost facturată cu suma de 45.000 lei. Valoarea pagubei provenită din neîndeplinirea normei de resurse între reparații:

$$P_2 = \frac{C - P_1}{N} \cdot n = \frac{45.000 - 11.600}{1.400 \text{ km}} \cdot 140 \text{ km} = 3.340 \text{ lei}$$

Paguba totală va fi în acest caz:

$$P_1 + P_2 = 11.600 \text{ lei} + 3.340 \text{ lei} = 14.940 \text{ lei.}$$

Întrucât avaria s-a produs ca urmare a cedării materialului, din cauze analizate și justificate, și nu se stabilesc răspunderi materiale, această sumă urmează să fie dată la scădere.

În mod similar se calculează valoarea pagubei și pentru situația în care avaria s-a produs ca urmare a nerespectării regulilor de exploatare, în acest caz urmând să se stabilească răspunderi materiale în sarcina vinovaților.

Exemplul 2 de calcul

Din cauza exploatării necorespunzătoare s-a avariat prin griparea cuzineților palieri un motor V2 după 1.000 km de rulaj. Norma de funcționare până la introducerea în reparație de nivel complex este de 1.400 km. Nu a îndeplinit din normă:

$$1.400 \text{ km} - 1.000 \text{ km} = 400 \text{ km}.$$

Pentru repunerea în stare de funcționare motorul necesită reparație de nivel complex.

La constatarea tehnică nu au fost găsite piese deteriorate în afara celor care se înlocuiesc în mod normal la reparația de nivel complex.

Reparația de nivel complex a fost facturată cu suma de 35.000 lei.

În acest caz valoarea pagubei rezultă numai din neîndeplinirea normei de funcționare:

$$P = \frac{C}{N} \cdot n = \frac{35.000 \text{ lei}}{1.400 \text{ km}} \cdot 400 \text{ km} = 10.000 \text{ lei}$$

Avaria producându-se ca urmare a nerespectării regulilor de exploatare, valoarea pagubei urmează să fie imputată în sarcina vinovaților.

Similar se face calculul și pentru avariile la care nu se stabilesc răspunderi materiale, iar pagubele urmează să fie date în totalitate la scădere.

C. Dacă la demontarea autovehiculului (motorului, agregatului) se constată piese ce nu se înlocuiesc în mod normal la reparații de nivel complex, care s-au deteriorat ca urmare a funcționării îndelungate a acestora, și nu din cauza avariei, la stabilirea valorii pagubei se va proceda astfel:

— valoarea pieselor uzate normal sub cotele admise de documentația tehnică și înlocuite la reparația de nivel complex va fi evaluată ca pagubă în condițiile precizate la pct. 3 și 4 din prezenta anexă;

— valoarea pieselor uzate normal, de tipuri mai vechi, care nu mai prezintă siguranță în funcționare, dar care se înlocuiesc cu altele de tip modernizat nu constituie pagubă și va fi dedusă în totalitate din costul reparației.

Exemplul 1 de calcul

Din cauza nerespectării regulilor de exploatare a fost gripat un motor V2 după 900 km de rulaj. Norma de funcționare până la introducerea în reparație de nivel complex este de 1.400 km. Nu a îndeplinit până la reparație:

$$1.400 \text{ km} - 900 \text{ km} = 500 \text{ km}.$$

La demontarea motorului s-a constatat griparea cuzineților palieri și de bielă.

Avaria s-a remediat printr-o reparație de nivel complex facturată de operatorul economic autorizat cu suma de 48.000 lei.

La verificarea bielelor s-a constatat că prezintă deformații și microfisuri neadmise de documentație, care însă nu sunt cauzate de avarie. Deoarece aceste bieie nu mai prezintă siguranță în funcționare, agentul economic autorizat/SMEM reparatoare le-a înlocuit cu un nou set modernizat, care costă 12.000 lei. Costul acestora nu constituie pagubă și, ca urmare, se deduce din valoarea totală a reparației:

$$48.000 \text{ lei} - 12.000 \text{ lei} = 36.000 \text{ lei}$$

La acest caz de avarie, valoarea pagubei rezultă numai din neîndeplinirea normei de funcționare.

$$P = \frac{36.000 \text{ lei}}{1.400 \text{ km}} \cdot 500 \text{ km} = 12.857,14 \text{ lei}$$

Pentru această sumă urmează să se stabilească răspunderi materiale, în conformitate cu prevederile prezentelor instrucțiuni.

Similar se face calculul și pentru avariile la care nu se stabilesc răspunderi materiale, iar pagubele urmează să fie date în totalitate la scădere.

D. Autovehiculele (motoarele, agregatele) avariate după îndeplinirea normei de funcționare se introduc în reparație de nivel intermediar sau de nivel complex în aceleași condiții ca și cele avariate înaintea îndeplinirii normei.

În aceste cazuri, valoarea pagubei va fi stabilită în raport cu costul pieselor deteriorate prin avarie, care nu se înlocuiesc în mod normal la o reparație de nivel intermediar sau de nivel complex.

E. În cazul în care autovehiculele, motoarele, agregatele deteriorate nu au stabilite niveluri de reparații a se executa prin normativele tehnice ale producătorului, actele normative în vigoare sau Planurile MCF elaborate și aprobate la nivelul MAPN, valoarea pagubei se calculează după cum urmează:

— constatarea stării tehnice a autovehiculului deteriorat în vederea introducerii acestuia în reparație se face de către SMEM sau de un operator economic autorizat, în conformitate cu prevederile clauzelor contractuale și în funcție de tipul lucrărilor de mentenanță pe care acesta este autorizat să le execute, care emite deviz cu valoarea reparației;

— operatorul economic autorizat/SMEM va executa reparațiile necesare autovehiculelor deteriorate în timpul de imobilizare legal stabilit. Devizul postcalcul se va întocmi obligatoriu la terminarea reparației și se va preda beneficiarului odată cu primirea autovehiculului din reparație;

— devizele postcalcul de reparații se vor calcula și întocmi în conformitate cu anexa nr. 17 la Instrucțiunile privind managementul activităților de producție din unitățile Ministerului Apărării Naționale, aprobate prin Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.9/2011, cu completările ulterioare;

— plata facturilor emise de operatori economici autorizați să execute reparații la autovehiculele deteriorate se va face de către unitatea militară care a emis comanda de reparație. Facturile respective vor fi însoțite de un exemplar al devizului de reparații postcalcul, din care să rezulte costul pieselor și materialelor intrate în reparație. În vederea stabilirii exacte a pagubei, unitatea militară va întocmi un alt deviz, conform modelului din anexa nr. 17 la Instrucțiunile privind managementul activităților de producție din unitățile Ministerului Apărării Naționale, aprobate prin Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.9/2011, cu completările ulterioare.

NOTĂ:

Prețurile pieselor, costul reparațiilor și alte date similare, luate în calcul, în cadrul exemplelor date în prezenta anexă, sunt ipotetice.

IV. Modul de constatare și evaluare a pagubelor produse la autovehicule prin accidente de circulație

A. Constatarea și stabilirea valorii pagubelor produse prin accidente de circulație de orice categorie (ușoare, mijlocii, grave) se fac prin aplicarea corectă a prevederilor actelor normative privind răspunderea materială a militarilor.

B. La cercetarea accidentului la locul faptei, conducătorul, șeful autovehiculului respectiv/organul de control auto de circulație al MAPN se vor îngriji ca în procesul-verbal de constatare/constatarea amiabilă întocmită în conformitate cu legislația în vigoare să se menționeze toate stricăciunile produse autovehiculelor angajate în accident, inclusiv celor ce nu aparțin MAPN, precum și felul și cantitatea materialelor transportate ce au fost degradate sau distruse. De asemenea, șeful structurii de logistică al unității căreia îi aparține autovehiculul va urmări ca accidentul să fie anunțat în termen la societatea de asigurare, în vederea recuperării despăgubirilor de la aceasta.

C. După obținerea autorizației de reparare a autovehiculului accidentat, înmatriculat la MAPN, unitatea militară în cauză va lua măsuri de introducere a acestuia în reparație.

D. Constatarea stării tehnice a autovehiculului accidentat în vederea introducerii acestuia în reparație, indiferent dacă aparține MAPN sau altor persoane, se va face în prezența

delegatului unității și a persoanelor ce urmează să răspundă pentru paguba produsă, semnând actul de constatare tehnică cu sau fără obiecții. Când la constatarea stării tehnice urmează să participe persoane din afara MAPN, această activitate se va face la locul stabilit de comandantul unității.

La constatarea stării tehnice a autovehiculelor ce aparțin terțelor persoane și accidentate din vina conducătorilor de pe autovehiculele aparținând MAPN vor participa autorul accidentului și un delegat din serviciul tehnic al unității. Autorul accidentului va semna actul de constatare/constatarea amiabilă cu sau fără obiecții.

E. SMEM vor executa reparațiile necesare autovehiculelor accidentate în timpul de imobilizare legal stabilit.

Devizul postcalcul se va întocmi obligatoriu la terminarea reparației și se va preda beneficiarului odată cu primirea autovehiculului din reparație.

F. Devizele postcalcul de reparații se vor calcula și întocmi în conformitate cu anexa nr. 17 la Instrucțiunile privind managementul activităților de producție din unitățile Ministerului Apărării Naționale, aprobate prin Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.9/2011, cu completările ulterioare, avându-se în vedere următoarele precizări:

— devizul postcalcul se întocmește de SMEM. Verificarea și aprobarea devizului se fac după cum urmează:

a) când autovehiculul accidentat și atelierul de reparații aparțin nemijlocit aceleiași unități, verificarea se execută de șeful serviciului tehnic (similar) al acesteia, iar aprobarea se dă de comandantul unității;

b) când unitatea al cărei autovehicul accidentat și SMEM sunt subordonate nemijlocit aceleiași mari unități, verificarea se face de către șeful serviciului tehnic al marii unități, iar aprobarea se dă de comandantul marii unități;

c) când unitatea al cărei autovehicul accidentat și SMEM nu sunt subordonate aceleiași mari unități, verificarea se execută de șeful serviciului tehnic (similar) al SMEM (Centrul de mentenanță) și se aprobă de comandantul/șeful SMEM (Centrul de mentenanță);

— în devizul postcalcul de reparații se vor include lucrările efectuate, piesele și materialele deteriorate și înlocuite ca urmare a producerii accidentului;

— valoarea pieselor și materialelor se calculează folosindu-se prețurile cu care se procură de MAPN. În deviz se va menționa baza legală a prețului piesei sau a materialului deteriorat;

— valoarea manoperei se calculează ținându-se seama de timpul în ore efectiv prestat pentru repararea autovehiculului accidentat, înmulțindu-se cu prețul mediu al unei ore lucrate.

G. Plata facturilor emise de operatori economici autorizați să execute reparații la autovehiculele accidentate se va face de către unitatea militară care a emis comanda de reparație. Facturile respective vor fi însoțite de un exemplar al devizului de reparații postcalcul din care să rezulte costul pieselor și materialelor intrate în reparație. În vederea stabilirii exacte a pagubei produse ca urmare a accidentului de circulație, unitatea militară va întocmi un alt deviz, în care vor fi înscrise numai cheltuielile ocazionate ca urmare a avariilor produse prin accident. Pentru alte lucrări de reparații solicitate de unitățile militare ce nu au legătură cu accidentul se va întocmi un deviz separat, a cărui valoare va fi suportată din fondurile unității militare.

Devizul astfel întocmit se trimite organului în drept (parchet, instanță de judecată, Direcția generală juridică a MAPN) în termen de 24 ore de la aprobare, dar nu în mai mult de 5 zile de la ieșirea autovehiculului din reparație.

H. Despăgubirile reclamate de terțe persoane se plătesc în condițiile stabilite la art. 7 din instrucțiuni.

I. Pentru explicații cu caracter tehnic de specialitate, solicitate de parchetul militar, instanțele de judecată, Direcția generală juridică a MAPN sau alte organe abilitate, unitățile militare sunt obligate să trimită personal de specialitate bine pregătit pentru a da relațiile necesare, a formula observații la expertizele tehnice și a colabora cu consilierii juridici delegați pentru apărarea intereselor patrimoniale ale MAPN.

Exemplu de calcul al valorii pagubei în cazul reparații autovehiculelor accidentate

Prin accidentarea unui autocamion FA 16215, ca urmare a nerespectării vitezei legale, au rezultat următoarele piese deteriorate:

- una mască radiator;
- una aripă față dreapta;
- un far principal;
- una ușă cabină dreapta;
- un ventilator cu 6 palete;
- una pompă apă completă;
- un radiator apă;
- un arbore planetar dreapta asamblat.

Pentru repararea autocamionului au mai fost întrebuințate următoarele materiale:

- 10 kg oțel arc;
- 0,10 m³ cherestea rășinoase;
- 1,000 kg chit;
- 5 kg vopsea kaki ulei;
- 1 m³ oxigen;
- 6 kg carbid.

Valoarea pieselor și materialelor consumate s-a calculat ținând seama de prețurile cu care au fost procurate de MAPN, astfel:

- 1 buc. mască radiator = 190 lei;
- 1 kg oțel arc = 7 lei;
- 1 buc. ventilator = 300 lei.

Înainte de producerea accidentului, autocamionul a parcurs de la începutul exploatării 39.000 km din norma minimă de parcurs până la casare de 390.000 km.

Gradul de uzură generală al oricărui tip și marcă de autovehicul se poate calcula după relația:

$$U = \frac{D_c}{D_n} \times 100, \text{ în care:}$$

U = gradul de uzură prin rulaj al autocamionului în procente;

D_c = parcursul realizat de autocamion de la începutul exploatării și până în momentul producerii accidentului, în km;

D_n = norma minimă de parcurs a autocamionului până la casare, în km.

Se fac înlocuirile necesare și se obține:

$$U = \frac{39.000 \text{ km}}{390.000 \text{ km}} \times 100 = 10\%$$

Pentru a afla valoarea uzurii pieselor de schimb sau materialelor înlocuite se înmulțește prețul unitar al fiecăruia din acestea cu valoarea gradului de uzură generală a autocamionului (U).

Valoarea uzurii pentru masca de radiator este de $190 \times 10\% = 19$ lei.

Deci, valoarea pagubei de recuperat pentru masca de radiator este de $190 - 19 = 171$ lei.

Procedând în acest fel, se calculează prețul pentru toate piesele deteriorate și se completează devizul.

În facturile de livrare se găsește la oțel arc prețul de 7 lei pentru un kg. Valoarea care va fi luată în calculul pagubei este de: $10 \times 7 \times 90\% = 63$ lei.

Pentru ventilator, valoarea pagubei este de: $1 \times 300 \times 90\% = 270$ lei.

Pentru celelalte materiale se procedează în mod similar.

Totalizând, rezultă că valoarea pagubei provenită din costul pieselor și materialelor întrebuintate este de $171 + 63 + 270 = 504$ lei.

La acestea se adaugă:

— cheltuieli de manoperă. Considerând că timpul efectiv prestat pentru repararea autocamionului este de 80 ore/om, valoarea manoperei este:

$80 \times 200 = 16.000$ lei;

— cota de regie (minimum 100% din valoarea manoperei) este de 16.000 lei;

Total: $504 + 16.000 + 16.000 = 32.504$ lei.

Se deduce valoarea deșeurilor (provenite din piesele deteriorate în accident și înlocuite) valorificate prin vânzare, care în exemplul nostru este de 130 lei, și rămâne valoarea totală a pagubei:

$32.504 - 130 = 32.374$ lei.

NOTĂ:

În mod similar se calculează valoarea pagubei și în situația în care autovehiculul accidentat a fost reparat la un operator economic autorizat.

MINISTERUL EDUCAȚIEI

ORDIN

privind aprobarea Codului de conduită pentru prevenția și sancționarea xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură

În conformitate cu prevederile art. 4 lit. o) din Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul art. 13 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul educației emite prezentul ordin.

Art. 1. — Se aprobă Codul de conduită pentru prevenția și sancționarea xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Direcția generală învățământ universitar din cadrul Ministerului Educației și instituțiile de învățământ superior implicate vor duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 3. — (1) În conformitate cu prevederile art. 4 lit. o) din Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare, ale prezentului ordin și în baza

autonomiei universitare, instituțiile de învățământ superior urmează să adopte și să implementeze codul prevăzut la art. 1 în termen de 90 de zile de la publicarea prezentului ordin.

(2) După adoptare, instituțiile de învățământ superior notifică Ministerului Educației cu privire la implementarea codului prevăzut la art. 1 și cu privire la publicarea acestuia pe pagina web proprie.

Art. 4. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul educației,

Gigel Paraschiv,
secretar de stat

București, 22 martie 2024.

Nr. 4.043.

ANEXĂ

COD DE CONDUITĂ

pentru prevenția și sancționarea xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1. — (1) Prezentul cod reglementează cu titlu general cu privire la prevenția și sancționarea xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură în cadrul instituțiilor de învățământ superior din România.

(2) Scopul prezentului cod este de a preveni replicarea în România a evoluțiilor negative înregistrate în alte țări în urma faptelor asociate antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură și de a combate atitudinile și comportamentele care conduc la astfel de fapte.

Art. 2. — (1) Xenofobia, radicalizarea și discursul instigator la ură sunt încălcări directe ale principiilor libertății, democrației, ale respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale și ale statului de drept, principii pe care se întemeiază Uniunea Europeană și care sunt comune statelor membre.

(2) Instituțiile de învățământ superior au responsabilitatea de a asigura un mediu universitar fără stereotipuri, intoleranță și discriminare și de a stabili obiective, respectiv de a lua măsuri prin care să fie prevenite și combătute xenofobia, radicalizarea și discursul instigator la ură.

Art. 3. — Activitățile instituțiilor de învățământ superior privind prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură se subsumează, în totalitatea lor, următoarelor principii, a căror respectare este esențială și obligatorie:

a) principiul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului — toate activitățile desfășurate pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură se desfășoară cu respectarea prevederilor convențiilor și tratatelor internaționale privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului, la care România este parte;

b) principiul legalității — activitățile se desfășoară în baza legii și în conformitate cu aceasta;

c) principiul prevenirii — presupune că întreaga activitate desfășurată trebuie să asigure prevenirea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură, atât printr-o bună cooperare între instituțiile și organizațiile implicate, cât și printr-o coordonare eficientă a implementării măsurilor la nivelul instituției de învățământ superior;

d) principiul parteneriatului public-privat — presupune cooptarea societății civile în activitățile concrete de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură, precum și consultarea membrilor comunității academice în cadrul procesului decizional;

e) principiul proporționalității — presupune că niciuna dintre acțiunile întreprinse nu trebuie să depășească nivelul necesar pentru realizarea obiectivelor stabilite.

CAPITOLUL II

Aspecte privind prevenția xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură

Art. 4. — (1) Instituțiile de învățământ superior încurajează membrii comunității universitare să creeze și să întrețină un climat etic favorabil dezvoltării de relații armonioase, raționale și echilibrate, care garantează manifestarea personalității, în spiritul colegialității și al respectului reciproc.

(2) Membrii comunității universitare care asistă sau împotriva cărora sunt îndreptate faptele asociate antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură sunt

încurajați să le raporteze și să solicite sprijin comisiei de etică din cadrul instituției de învățământ superior.

Art. 5. — La nivelul instituției de învățământ superior se iau măsuri pentru prevenirea, identificarea, analizarea și soluționarea situațiilor asociate faptelor de antisemitism, xenofobie, radicalizare și discurs instigator la ură, înainte ca acestea să devină o problemă pentru instituția de învățământ superior. În acest sens, instituția de învățământ superior poate organiza periodic activități de evaluare anonimă a experienței membrilor comunității universitare, în vederea identificării faptelor interzise în spațiul universitar.

CAPITOLUL III

Sanționarea xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură

Art. 6. — În spațiul universitar sunt interzise următoarele fapte:

a) promovarea simbolurilor identitare, imaginilor și faptelor cu caracter fascist, legionar, rasist sau xenofob;

b) promovarea cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni de genocid contra umanității și de crime de război;

c) promovarea unor idei, simboluri sau doctrine care susțin și promovează regimuri cu caracter totalitar, antisemit, extremist, fascist, iredentist, rasist, șovinist sau xenofob, dovedite a încălca drepturile și libertățile fundamentale ale omului, cu excepția situației în care acestea sunt conținute de o disciplină/un material de studiu;

d) activitățile membrilor comunității universitare care presupun radicalizarea și promovarea discursului instigator la ură.

Art. 7. — (1) Orice persoană poate sesiza comisia de etică universitară din instituția de învățământ superior cu privire la săvârșirea unei fapte prevăzute la art. 6.

(2) În cazul în care la nivelul instituției de învățământ superior se constată săvârșirea uneia/unora din faptele prevăzute la art. 6, comisia de etică universitară se autosesizează și are obligația de a analiza și soluționa sau, în cazul în care soluționarea excedă sferei de competență, de a sesiza organele abilitate ale statului, conform prevederilor legale.

Art. 8. — Pe perioada desfășurării analizei sesizării/autosesizării, persoana împotriva căreia a fost formulată beneficiază de prezumția de nevinovăție.

CAPITOLUL IV

Dispoziții finale

Art. 9. — Instituțiile de învățământ superior încurajează desfășurarea activităților sub imperiul diversității opiniilor de natură științifică formulate în mediul academic și sprijină gândirea critică în acest context.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 10

din 11 martie 2024

Dosar nr. 3.016/1/2023

Mariana Constantinescu	— vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Carmen Elena Popoiag	— președintele delegat al Secției I civile
Marian Budă	— președintele delegat al Secției a II-a civile
Ionel Barbă	— președintele delegat al Secției de contencios administrativ și fiscal
Gheorghe Liviu Zidaru	— judecător la Secția I civilă
Lavinia Curelea	— judecător la Secția I civilă
Mariana Hortolomei	— judecător la Secția I civilă
Mihaela Mîneran	— judecător la Secția I civilă
Adina Georgeta Ponea	— judecător la Secția I civilă
Valentina Vrabie	— judecător la Secția a II-a civilă
Ianina Blandiana Grădinaru	— judecător la Secția a II-a civilă
Roxana Popa	— judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu	— judecător la Secția a II-a civilă
Diana Manole	— judecător la Secția a II-a civilă
Andreea Marchidan	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Carmen Maria Ilie	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ionel Florea	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Daniel Gheorghe Severin	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Gheza Attila Farmathy	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, învestit cu soluționarea Dosarului nr. 3.016/1/2023, este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 35 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Mariana Constantinescu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna magistrat-asistent Mihaela Lorena Repana, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 36 din Regulament.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ia în examinare

sesizarea formulată de Tribunalul Ilfov — Secția civilă, în Dosarul nr. 14.926/94/2021, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

5. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, care a fost comunicat părților conform art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, fiind formulat un punct de vedere de către apelanta-reclamantă.

6. Constatând că nu sunt chestiuni prealabile, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

7. Tribunalul Ilfov — Secția civilă a dispus, prin Încheierea din 20 iunie 2023, în Dosarul nr. 14.926/94/2021, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 53 din Legea nr. 223/2007 privind Statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România, cu modificările și completările ulterioare, raportat la dispozițiile cuprinse în Hotărârea Guvernului nr. 1.061/1995 privind unele drepturi și obligații ale personalului care efectuează transporturi aeriene de pasageri și mărfuri în trafic internațional, Hotărârea Guvernului nr. 1.162/2004 pentru modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 518/1995 privind unele drepturi și obligații ale personalului român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar și în Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, în sensul de a se stabili dacă în media veniturilor realizate în ultimele 3 luni de activitate ca personal aeronautic civil navigant profesionist sunt incluse diurna și concediul de odihnă suplimentar.

II. Dispozițiile legale supuse interpretării Înaltei Curți de Casație și Justiție

8. Legea nr. 223/2007 privind Statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România, cu modificările și completările ulterioare (*Legea nr. 223/2007*):

„Art. 53. — În cazul pierderii capacității/aptitudinii medicale de zbor, necesară desfășurării activității aeronautice specifice categoriei, ca urmare a unui eveniment de aviație, unei boli profesionale sau unei afecțiuni medicale dobândite în urma exercitării funcției respective, personalul aeronautic civil navigant profesionist beneficiază:

a) pe timpul recuperării capacității de zbor:

1. de asistență medicală, tratamente medicale și medicamentele necesare, în mod gratuit, prin grija angajatorului;

2. de toate drepturile salariale prevăzute pentru categoria respectivă de personal aeronautic civil navigant profesionist aflat în activitate, acordate de către angajator, până la stabilirea

definitivă a situației sale medicale, fără a se putea depăși durata de 2 ani;

b) în cazul pierderii definitive a capacității/aptitudinii medicale de zbor, de o compensație bănească acordată lunar până la pensionare, care să acopere diferența dintre media veniturilor realizate în ultimele 3 luni de activitate ca personal aeronautic civil navigant profesionist și venitul lunar obținut ca urmare a imposibilității continuării activității de zbor, aceasta fiind suportată de către angajator.”

III. Expunerea succintă a procesului în cadrul căruia s-a invocat chestiunea de drept

9. Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Buftea la 27 aprilie 2021 cu nr. 14.926/94/2021, contestatoarea a formulat o contestație la executare, solicitând anularea tuturor măsurilor de executare și a executării silite pornite în cadrul Dosarului de executare silită nr. xx/2021, anularea încheierii de încuviințare a executării silite, anularea raportului de expertiză efectuat în procedura de executare silită și întoarcerea executării silite pentru sumele executate cu nerespectarea dispozițiilor legale.

10. Prin Sentința civilă nr. 10.047 din 22 iunie 2022, Judecătoria Buftea a admis în parte contestația la executare, în sensul că a anulat în parte executarea silită și actele de executare silită, pentru suma de 404 lei (debit), și a menținut executarea silită și actele de executare silită efectuate în dosarul execuțional, pentru recuperarea sumei de 7.169 lei debit și a cheltuielilor de executare silită. S-au dispus întoarcerea executării silite pentru suma de 404 lei și, în consecință, restituirea către contestatoare, la rămânerea definitivă a hotărârii, a acestor sume. A fost respinsă, în rest, ca neîntemeiată, contestația la executare.

11. În considerentele acestei sentințe s-a arătat că, la momentul pronunțării Încheierii de încuviințare a executării silite nr. 4.591 din 18 martie 2021, pronunțată de Judecătoria Buftea — Secția civilă în Dosarul nr. 8.045/94/2021, creanța intimitei era certă (în cuprinsul titlului executoriu — Sentința civilă nr. 912 din 30 martie 2017 pronunțată de Tribunalul Ilfov, definitivă prin Decizia civilă nr. 3.383 din 24 iunie 2019 a Curții de Apel București — s-a stabilit în mod cert existența unor drepturi salariale în favoarea intimitei-creditoare.), lichidă (Titlul executoriu cuprinde elemente de calcul al sporurilor.) și exigibilă (sentința civilă anterior menționată fiind definitivă).

12. Totodată, s-a reținut că titlul executoriu cuprinde criteriile pe baza cărora urmează a se calcula, în faza executării silite, debitul urmărit, creanța fiind, așadar, determinabilă, iar suma pentru care urma a fi efectuată executarea silită era determinată chiar prin raportul de expertiză contabilă la care însuși titlul executoriu face trimitere.

13. Referitor la critica privind executarea unei sume care este superioară celei stabilite prin titlul executoriu, judecătoria a constatat că titlul executoriu face trimitere la raportul de expertiză contabilă, prin care a fost stabilită pentru creditor o compensație lunară până la pensionare, iar pentru luna februarie 2021 în cuantum de 7.573 lei, astfel cum s-a reținut prin adresa de înființare a popririi. Însă, potrivit raportului de expertiză contabilă judiciară, compensația bănească datorată pe luna februarie 2021 este de 7.169 lei.

14. Ca atare, rezultă că executorul judecătoresc a executat o sumă suplimentară în cuantum de 404 lei, care nu era datorată de către debitoare.

15. Împotriva acestei sentințe a declarat apel contestatoarea, criticând, printre altele, includerea nelegală a diurnei și a concediului suplimentar de odihnă în calculul mediei veniturilor realizate de intimat în ultimele 3 luni de activitate, apreciind că aceste drepturi nu se includ în sfera noțiunii de „venituri realizate” la care se referă dispozițiile art. 53 lit. b) din Legea nr. 223/2007.

16. Titlul executoriu reprezentat de Sentința civilă nr. 912 din 30 martie 2017 pronunțată de Tribunalul Ilfov, rămasă definitivă prin Decizia civilă nr. 3.383 din 24 iunie 2019 a Curții de Apel București, a făcut obiectul unei cereri de lămurire a dispozitivului ce a fost respinsă, ca nefondată, prin Sentința nr. 237 din 28 ianuarie 2021 a Tribunalului Ilfov — Secția civilă, rămasă definitivă prin Decizia nr. 5.325 din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, ambele pronunțate în Dosarul nr. 2.120/93/2020.

17. În considerentele Deciziei nr. 5.325 din 28 octombrie 2021, Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale a reținut că, sub aspectul componenței veniturilor realizate ca personal aeronautic civil navigant profesionist, intimatul din prezenta cauză „a arătat expres în cadrul acțiunii sale că se compun din salariul stabilit prin negociere, concediul de odihnă suplimentar, indemnizația orară de zbor, indemnizația de cursă internă, ore zbor executate ziua peste mare, ore zbor executate noaptea în condiții normale, ore zbor executate noaptea peste mare, diurnă în valută pentru misiunile de zbor în străinătate, diurnă în lei pentru misiunile de zbor în țară, spor de vechime, sporuri specifice activității de zbor, solicitând în mod expres ca la stabilirea compensației să fie incluse aceste venituri. Chiar fără o dezbatere contradictorie și fără considerente în cuprinsul motivărilor, instanțele au admis definitiv acțiunea intimatului în totalitate, neexistând nicio dispoziție de respingere în parte a vreunei pretenții. Niciuna dintre instanțe nu a reținut că apelanta-petentă ar fi formulat apărările aici invocate sau că acestea ar fi fost pertinente.

Prin urmare, sub acest aspect, dispozitivul instanței de admitere a cererii și de obligare a părții la plata compensației bănești lunare până la pensionare, care să acopere diferența dintre media veniturilor realizate pe ultimele trei luni de activitate ca personal aeronautic civil navigant profesionist și venitul lunar obținut ca urmare a imposibilității continuării activității de zbor, începând cu data de 15.06.2015 este clar, în sensul admiterii a ceea ce s-a cerut, astfel cum a fost cerut”.

IV. Motivele reținute de titularul sesizării cu privire la admisibilitatea procedurii

18. Completul de judecată al instanței de trimitere a apreciat că sunt întrunite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, arătând că sesizarea a fost formulată în cadrul unui litigiu aflat pe rolul Tribunalului Ilfov, legal investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, potrivit art. 95 pct. 2 din Codul de procedură civilă.

19. Totodată, a reținut că este determinantă chestiunea de drept ridicată pentru modul de soluționare a apelului, deoarece în ipoteza în care s-ar stabili că în media veniturilor realizate în ultimele 3 luni de activitate ca personal aeronautic civil navigant profesionist sunt incluse diurna și concediul de odihnă suplimentar, atunci aceasta ar confirma raționamentul primei instanțe care a admis în parte contestația la executare formulată, dând eficiență juridică raportului de expertiză contabilă judiciară întocmit de expert, prin care s-a concluzionat că în determinarea cuantumului compensației bănești convenite creditorului sunt incluse și diurnele și concediul de odihnă suplimentar.

20. Astfel, interpretarea pe care o va da instanța supremă va produce consecințe juridice de natură să determine soluționarea pe fond a cauzei, chestiunea de drept supusă dezbaterii fiind una veritabilă, legată de posibilitatea de a interpreta diferit un text de lege, fie din cauză că acest text este incomplet, fie pentru că nu este corelat cu alte dispoziții legale.

21. În ce privește noutatea chestiunii de drept, deși există jurisprudență (divergentă) în sensul includerii sau neinclusiei diurnelor și concediului de odihnă suplimentar în media veniturilor salariale, instanța de trimitere a arătat că nu a

identificat jurisprudență relevantă care să fie circumscrisă în mod expres limitelor câmpului de aplicare a dispozițiilor art. 53 din Legea nr. 223/2007, raportat la dispozițiile cuprinse în Hotărârea Guvernului nr. 1.061/1995 privind unele drepturi și obligații ale personalului care efectuează transporturi aeriene de pasageri și mărfuri în trafic internațional (*Hotărârea Guvernului nr. 1.061/1995*), Hotărârea Guvernului nr. 1.162/2004 pentru modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 518/1995 privind unele drepturi și obligații ale personalului român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar (*Hotărârea Guvernului nr. 1.162/2004*), cu o aplecare deosebită asupra unor considerente de ordin substanțial, ci mai degrabă de ordin procedural, relative la modalitatea în care criticile sub acest aspect puteau fi invocate pe calea prevăzută de art. 443 din Codul de procedură civilă sau art. 712 din Codul de procedură civilă, prin intermediul contestației la executare.

22. În plus, eventualele aspecte legate de fondul pretențiilor analizate de instanțele judecătorești reflectă opiniile experților, astfel că se poate conchide că la nivel național nu există o veritabilă jurisprudență care să altereze noutatea chestiunii de drept. De altfel, asupra acestei chestiuni Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

23. De asemenea, instanța de sesizare a apreciat că ar fi oportun ca instanța supremă să dezlege această chestiune de drept și pentru a preîntâmpina apariția unei practici judiciare neunitare la nivelul instanțelor civile, tranșarea acestei chestiuni de drept conferind predictibilitate eventualelor executări silite care se pot declanșa și în cadrul cărora este mai mult decât previzibil că se vor formula atât apeluri împotriva încheierilor de respingere a cererilor de încuviințare a executării silite, cât și contestații la executare acolo unde executările silite au fost deja încuviințate de judecătorii.

V. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

24. Apelanta-contestatoare a formulat cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, susținând că formularea textului legal a suscitat interpretări diferite din partea părților, care au condus la apariția mai multor litigii, existând riscul ca instanțele să pronunțe soluții contradictorii.

25. În opinia acesteia, în media veniturilor realizate în ultimele 3 luni de activitate nu sunt incluse diurna și concediul de odihnă suplimentar, întrucât trebuie avute în vedere și dispozițiile din Hotărârea Guvernului nr. 1.061/1995 și Hotărârea Guvernului nr. 1.162/2004, conform cărora diurna reprezintă o indemnizație acordată salariatului pentru acoperirea cheltuielilor de deplasare și masă, sens în care aceasta nu reprezintă venit realizat, aspect confirmat și de dispozițiile art. 76 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

26. Intimatul a solicitat, prin apărătorul ales, la termenul de judecată din 18 mai 2023, respingerea cererii de sesizare formulate de apelanta-contestatoare, ca neîntemeiată, arătând că la nivelul Curții de Apel București s-au pronunțat deja hotărâri pe acest aspect.

27. După comunicarea raportului întocmit de judecătorii-raportori, potrivit dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, apelanta-reclamantă a formulat un punct de vedere prin care a apreciat că sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate a sesizării, în conformitate cu dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, în sensul că problema de drept este determinantă pentru soluționarea cauzei, fiind necesară pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru evitarea riscului de a exista o practică judiciară contradictorie.

VI. Punctul de vedere al completului de judecată care a formulat sesizarea cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

28. Completul de judecată care a formulat sesizarea nu a exprimat un punct de vedere cu privire la dezlegarea chestiunii de drept în discuție.

VII. Practica judiciară a instanțelor naționale în materie

29. Din răspunsurile transmise de instanțele naționale, la solicitarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, au rezultat aspectele ce se vor arăta în continuare cu privire la chestiunea de drept sesizată.

30. Într-o opinie s-a apreciat că diurnele și concediul de odihnă suplimentar trebuie incluse în calculul veniturilor realizate în ultimele 3 luni de activitate ca personal aeronautic civil navigant profesionist, în măsura în care în această perioadă angajatul a beneficiat de ele.

31. În argumentarea acestei opinii s-a arătat că, în interpretarea logică a normelor legale a căror lămurire se solicită, își găsește aplicabilitate regula „*ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*”. Or, de vreme ce legiuitorul nu a exclus aceste venituri și nici nu a definit ce reprezintă „veniturile realizate”, nu există nicio justificare a excluderii din „veniturile realizate” a celor două elemente, rațiunea reglementării fiind aceea ca, în ipoteza pierderii definitive a capacității/aptitudinii medicale de zbor, personalul aeronautic civil navigant profesionist să obțină același nivel al veniturilor avute anterior, cât timp inaptitudinea nu este imputabilă persoanei respective.

32. Cu titlu de practică judiciară au fost identificate o singură sentință relevantă pronunțată de Tribunalul Prahova, precum și puncte de vedere teoretice exprimate de judecătorii din 5 tribunale.

33. Într-o a doua opinie s-a apreciat că nu se includ în media veniturilor realizate în ultimele 3 luni de activitate ca personal aeronautic civil navigant profesionist nici diurna și nici concediul de odihnă suplimentar, deoarece au caracter ocazional, nu prezintă caracter de continuitate și previzibilitate, având o destinație specială.

34. Cu titlu de practică judiciară a fost identificată o decizie pronunțată de Tribunalul Ilfov într-o cauză având ca obiect contestație la executare, iar puncte de vedere teoretice în sensul acestei opinii au fost exprimate de judecătorii de la 6 instanțe naționale.

35. Într-o a treia opinie s-a apreciat că în media veniturilor realizate în ultimele 3 luni de activitate ca personal aeronautic civil navigant profesionist este inclusă diurna, nu și concediul de odihnă suplimentar (opinie evidențiată printr-un punct de vedere teoretic exprimat de judecătorii de la un tribunal).

36. În argumentarea acestei opinii s-a apreciat că, atât timp cât personalul navigant a beneficiat de diurna în ultimele 3 luni de activitate, este normal ca la stabilirea compensației acordate în temeiul art. 53 din Legea nr. 223/2007 să se regăsească și cuantumul acestei diurne, însă, în ceea ce privește concediul de odihnă suplimentar, având în vedere că acesta se acordă o singură dată pe an, iar scopul instituirii compensației acordate potrivit art. 53 din Legea nr. 223/2007 este acela de a asigura personalului navigant aceleași drepturi salariale ca cele încasate efectiv în fiecare lună, s-a considerat că nu intră în media veniturilor realizate în ultimele 3 luni.

37. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că, la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil, nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării.

VIII. Jurisprudența Curții Constituționale și a Înaltei Curți de Casație și Justiție

38. Nu au fost identificate decizii ale Curții Constituționale sau hotărâri pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în

mecanismele de unificare a practicii judiciare, ce pot prezenta relevanță cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

39. Judecătorii-raportori au apreciat că sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este inadmisibilă, întrucât nu sunt îndeplinite toate condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

40. Prealabil analizării în fond a problemei de drept supuse dezbaterii, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept este ținută să verifice dacă, în raport cu întrebarea formulată de titularul sesizării, sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile în conformitate cu dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora *„Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatănd că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.”*

41. Din cuprinsul prevederilor legale enunțate anterior, astfel cum acestea au fost interpretate într-o jurisprudență constantă a instanței supreme, rezultă că legiuitorul a instituit o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea procedurii sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, condiții care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, respectiv:

- a) existența unei cauze aflate în curs de judecată, în ultimă instanță;
- b) cauza care face obiectul judecății să se afle pe rolul unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;
- c) existența unei chestiuni de drept reale, veritabile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite, pentru care să fie necesară o rezolvare de principiu;
- d) soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere;
- e) chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită să fie nouă;
- f) chestiunea de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

42. Evaluând elementele sesizării pentru a stabili dacă se verifică îndeplinirea simultană a tuturor condițiilor care permit declanșarea mecanismului de unificare a practicii judiciare, se constată, în speță, că nu toate aceste condiții sunt întrunite.

43. Astfel, Tribunalul Ilfov — Secția civilă a fost investit cu soluționarea apelului declarat de apelanta-reclamantă, în contradictoriu cu intimatul-pârât, într-un litigiu având ca obiect contestație la executare, iar, potrivit dispozițiilor art. 718 alin. (1) din Codul de procedură civilă, hotărârea pronunțată în această procedură poate fi atacată numai cu apel. Ca urmare, tribunalul judecă în ultimă instanță.

44. Totodată, problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare și nici nu s-a statuat anterior asupra acesteia la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

45. Nu este însă îndeplinită condiția potrivit căreia soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată trebuie să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere.

46. Astfel cum s-a arătat într-o jurisprudență constantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru

dezlegarea unor chestiuni de drept, între problema de drept a cărei lămurire se solicită și soluția dată de către instanța pe rolul căreia se află cauza în ultimul grad de jurisdicție trebuie să existe o relație de dependență, în sensul că decizia instanței supreme pronunțată în această procedură să fie de natură a produce un efect concret asupra conținutului hotărârii, cerința pertinentei fiind expresia utilității pe care rezolvarea de principiu a chestiunii de drept invocate trebuie să o aibă în cadrul soluționării litigiului.

47. Prezenta sesizare a fost formulată de Tribunalul Ilfov — Secția civilă, instanță investită cu soluționarea apelului declarat de reclamantă împotriva sentinței Judecătoriei Buftea, de admitere în parte a unei contestații la executare, având ca obiect anularea unor acte de executare emise în temeiul unui titlu executoriu reprezentat de o hotărâre judecătorească.

48. Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut, în esență, referitor la critica privind executarea unei sume care este superioară celei stabilite prin titlul executoriu, că acesta face trimitere la un raport de expertiză contabilă, iar conform acestui raport, pentru creditor a fost stabilită de către expert o compensație lunară până la pensionare pentru luna februarie 2021 în cuantum de 7.573 lei, astfel cum s-a reținut prin adresa de înființare a popririi. Însă, potrivit raportului de expertiză contabilă judiciară efectuat în cauză, compensația bănească datorată pe luna februarie 2021 este de 7.169 lei, rezultând astfel că executorul judecătoresc a executat o sumă suplimentară în cuantum de 404 lei, care nu era datorată de către debitoare.

49. Față de aceste constatări se observă faptul că prima instanță nu a făcut în mod direct și nemijlocit interpretarea și aplicarea chestiunilor de drept cu a căror lămurire a fost investită instanța supremă. Altfel spus, Judecătoria Buftea nu a realizat o analiză a dispozițiilor legale care fac obiectul prezentei sesizări pentru a stabili dacă în media veniturilor realizate în ultimele 3 luni de activitate ca personal aeronautic civil navigant profesionist sunt incluse diurna și concediul de odihnă suplimentar.

50. Este adevărat că, prin motivele de apel, apelanta-reclamantă a susținut că diurna și concediul de odihnă suplimentar au fost nelegal incluse în calculul mediei veniturilor realizate de intimatul-pârât, însă, această chestiune de drept nu este esențială pentru soluționarea apelului formulat în cauză.

51. Astfel, în soluționarea apelului, tribunalul trebuie să analizeze, în raport cu prevederile art. 713 alin. (1) din Codul de procedură civilă, decizia definitivă a Curții de Apel București — Secția VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, prin care s-a respins apelul formulat împotriva sentinței Tribunalului Ilfov — Secția civilă, prin care s-a respins cererea de lămurire a dispozitivului titlului executoriu ce stă la baza executării silite contestate.

52. Din analiza paragrafelor finale ale considerentelor Deciziei nr. 5.325 din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel București — Secția VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, pronunțată în Dosarul nr. 2.120/93/2020, în cuprinsul cărora s-a reținut, în esență, că dispozitivul titlului executoriu este clar, „în sensul admiterii a ceea ce s-a cerut, astfel cum a fost cerut”, rezultă cu evidență lipsa de relevanță a problemei de drept care face obiectul sesizării de față pentru soluționarea cauzei care face obiectul investirii instanței de trimitere — Tribunalul Ilfov.

53. Totodată, nu este îndeplinită nici condiția ca prin sesizare să fie dedusă spre interpretare o veritabilă chestiune de drept, susceptibilă să facă obiectul unei dezlegări de principiu, aptă să preîntâmpine jurisprudența neunitară.

54. În absența definirii în textul art. 519 din Codul de procedură civilă a noțiunii de „chestiune de drept”, această cerință este supusă unei evaluări în concret, din partea instanței

supreme, raportat la elementele care legitimează, în aprecierea instanței de trimitere, declanșarea mecanismului pronunțării hotărârii prealabile.

55. Așa cum s-a arătat și în doctrină, pentru a fi justificată intervenția instanței supreme în scopul preîntâmpinării unei jurisprudențe neunitare, este necesar ca respectiva chestiune de drept să releve aspecte dificile și controversate de interpretare, date de neclaritatea normei, de caracterul incomplet al acesteia, susceptibil de mai multe sensuri ori accepțiuni deopotrivă de justificate față de imprecizia redactării textului legal. Simpla existență a unei divergențe de opinii, în lipsa dificultății problemei de drept, nu justifică admisibilitatea sesizării pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile.

56. Jurisprudența dezvoltată de instanța supremă în legătură cu această cerință a statuat constant că în cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu procedura pronunțării unei hotărâri prealabile trebuie să fie identificată o problemă de drept care necesită cu pregnanță a fi lămurită, care să prezinte o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept și al înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecării (în acest sens, spre exemplu, deciziile Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 24 din 29 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 820 din 4 noiembrie 2015; nr. 16 din 23 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 779 din 5 octombrie 2016; nr. 6 din 30 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144 din 24 februarie 2017; nr. 18 din 5 martie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 337 din 17 aprilie 2018; nr. 39 din 4 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 806 din 20 septembrie 2018; nr. 6 din 20 ianuarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 176 din 3 martie 2020; nr. 40 din 7 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 912 din 23 septembrie 2021; nr. 63 din 17 octombrie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.156 din 29 noiembrie 2022; nr. 45 din 12 iunie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 701 din 31 iulie 2023).

57. Ca atare, chestiunea de drept supusă dezbaterii trebuie să fie una veritabilă, legată de posibilitatea de a interpreta diferit un text de lege fie din cauză că acesta este incomplet, fie pentru că nu este corelat cu alte dispoziții legale, fie pentru că se pune problema că nu ar mai fi în vigoare sau că și-ar putea extinde efectele după data abrogării lui (prin ultraactivitate), fie că ar intra în coliziune cu principiile fundamentale ale dreptului.

58. Definitorie, așadar, pentru această procedură, este dezlegarea de principiu pe care o poate da instanța supremă în legătură cu sensul normei de drept, cu cea mai adecvată interpretare a textului legii, atunci când este susceptibil de mai multe înțelesuri, astfel încât ulterior, printr-o aplicare corespunzătoare din partea instanțelor, jurisprudența să capete coerență și unitate.

59. Caracterul complex sau, după caz, precar al reglementării, de natură a conduce, în final, la interpretări diferite, precum și dificultatea completului în a-și însuși o anumită interpretare trebuie să fie evidențiate în încheierea de sesizare, a cărei motivare se impune a fi aptă să releve reflecția asupra diferitelor variante de interpretare posibile, cu argumentele aferente, și de o manieră în care să se întrevadă explicit pragul de dificultate al întrebării și în ce măsură acesta depășește obligația ordinară a instanței de a interpreta și aplica legea în cadrul soluționării unui litigiu, întrucât simpla dilemă cu privire la sensul unei norme de drept nu poate constitui temei pentru declanșarea mecanismului hotărârii prealabile (în acest sens, spre exemplu, deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 88 din 4 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 114 din 6 februarie 2018; nr. 2 din 22 ianuarie 2018,

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 178 din 26 februarie 2018; nr. 32 din 30 martie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 553 din 26 iunie 2020; nr. 45 din 7 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 735 din 27 iulie 2021).

60. Drept urmare, este necesar ca punctul de vedere exprimat de instanța de trimitere să aibă o anumită complexitate, să fie conceput astfel încât să demonstreze o reală dificultate în a discerne care posibilă interpretare a normei de drept este cea mai adecvată.

61. În condițiile în care instanța de trimitere nu expune o interpretare clară și argumentată în privința chestiunii de drept în discuție, fără a fi prezentate și argumentate diferite interpretări posibile ale textului legal ori elemente care să conducă la concluzia că acesta ar avea un caracter complex ori precar — imperfect, lacunar ori contradictoriu, nu se poate aprecia că există o veritabilă problemă de drept care să justifice pronunțarea unei hotărâri prealabile.

62. Aceasta întrucât interpretarea și aplicarea legii, în circumstanțele specifice fiecărei cauze, sunt competențe care aparțin instanței de judecată investite și reprezintă o obligație ridicată la rang de principiu fundamental, ce își găsește consacrarea în prevederile art. 5 alin. (2) din Codul de procedură civilă (în acest sens, spre exemplu, deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 6 din 20 ianuarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 176 din 3 martie 2020; nr. 52 din 20 iulie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 970 din 21 octombrie 2020; nr. 1 din 18 ianuarie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 306 din 26 martie 2021; nr. 24 din 9 mai 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 554 din 7 iunie 2022). Judecătorul cauzei este cel chemat să rezolve și posibile dificultăți de interpretare ori de corelare a unor norme juridice, fie ele neclare ori incomplete, folosind metodele de interpretare a legii, în acord cu principiile de drept, cu statuările doctrinare și cele jurisprudențiale în materie, atât timp cât interpretarea legii substanțiale și a celei de procedură reprezintă o etapă distinctă și absolut necesară în procesul de aplicare a dreptului la o situație de fapt concretă.

63. Se constată că, în motivarea prezentei încheieri de sesizare, instanța de trimitere nu expune dificultățile întâmpinate în a discerne care este varianta de interpretare juridică adecvată a problemei de drept semnalate și nici nu devoalează, în eșafodajul raționamentului juridic, vreun obstacol evident și serios, izvorât din precaritatea ori caracterul dual și complex al textelor de lege, stabilite ca fiind incidente raportului juridic litigios. De asemenea, încheierea nu cuprinde punctul de vedere al instanței asupra chestiunii de drept care face obiectul sesizării, deși dispozițiile art. 520 din Codul de procedură civilă stabilesc obligația formulării acestuia, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept statuând în jurisprudența sa că o asemenea omisiune nu este permisă.

64. Din analiza conținutului încheierii de sesizare rezultă că aceasta cuprinde o analiză formală a îndeplinirii condițiilor de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, fără însă a se explica de ce chestiunea de drept este una veritabilă; instanța de fond se limitează exclusiv la a afirma că există „posibilitatea de a interpreta diferit un text de lege, fie din cauză că acest text este incomplet, fie pentru că nu este corelat cu alte dispoziții legale”, dar nu demonstrează în niciun fel această afirmație.

65. În concluzie, se constată că nu sunt îndeplinite toate condițiile de admisibilitate a sesizării, prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, în înțelesul dat acestora conform jurisprudenței în materie a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

66. Pentru toate aceste considerente, în temeiul art. 519, cu referire la art. 521 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Tribunalul Ilfov — Secția civilă, în Dosarul nr. 14.926/94/2021, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 53 din Legea nr. 223/2007 privind Statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România, cu modificările și completările ulterioare, raportat la dispozițiile cuprinse în Hotărârea Guvernului nr. 1.061/1995 privind unele drepturi și obligații ale personalului care efectuează transporturi aeriene de pasageri și mărfuri în trafic internațional, Hotărârea Guvernului nr. 1.162/2004 pentru modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 518/1995 privind unele drepturi și obligații ale personalului român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar și în Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, în sensul de a se stabili dacă în media veniturilor realizate în ultimele 3 luni de activitate ca personal aeronautic civil navigant profesionist sunt incluse diurna și concediul de odihnă suplimentar.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 11 martie 2024.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

MARIANA CONSTANTINESCU

Magistrat-asistent,
Mihaela Lorena Repana

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329

C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR

și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.

Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro

Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

